

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

Навчально-науковий інститут управління, економіки та бізнесу

Кафедра управління бізнесом

Осташко Костянтин Миколайович

ДИПЛОМНА РОБОТА

**на тему: «Управління підвищенням інвестиційної привабливості підприємства (на
прикладі ТОВ «ДІОСКУРС»)»**

Група: Е-9-22-Б1М(4,0д)

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Спеціалізація Економіка та управління бізнесом

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень

*Дипломна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів, текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело*

(підпис)

Осташко К.М.
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник

кандидат економічних наук, доц.
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

Кривоберець М.М.
(прізвище та ініціали)

Допущено до захисту перед ЕК

**Завідувач кафедри
управління бізнесом**

доктор економічних наук, проф.
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

Братусь Г.А.
(прізвище та ініціали)

Київ 2026 р.

АНОТАЦІЯ

Осташко К.М. «Управління підвищенням інвестиційної привабливості підприємства (на прикладі ТОВ «ДІОСКУРС»)» - Рукопис.

Дипломна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти – ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом». – Київ, 2023.

Актуальність теми. Інвестиційна привабливість сільськогосподарського підприємства та напрями її підвищення

Предметом дослідження є інвестиційна привабливість та соціально- економічні чинники її формування на етапі трансформування економіки України.

Об'єктом дослідження є сукупність економічних відносин, що виникають в процесі формування інвестиційної привабливості.

Метою дослідження є розкриття сутності інвестиційної привабливості, аналіз соціально-економічних чинників його формування та визначення ролі у відтворювальному процесі на етапі трансформування вітчизняної економіки.

Методи дослідження: методичною основою дипломної роботи є пізнання економічних процесів та їх елементів в поєднанні з системою конкретних методів дослідження. Метод аналізу і синтезу застосовується при дослідженні умов, в яких протікають інвестиційні процеси, та відносин між економічними суб'єктами різних рівнів з приводу виробництва і раціонального розподілу ресурсів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ, СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО, АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ, ЕКОНОМЕТРИЧНА МОДЕЛЬ ОПТИМІЗАЦІЇ СКЛАДУ ТА СТРУКТУРИ БАЛАНСУ

ABSTRACT

Ostashko K.M. “Management of investment profitability of an enterprise (on the application of LLC “DIOSKURS”)” - Manuscript.

Diploma work for obtaining the first (bachelor) level of higher education - *PJSC "Higher Educational Institution" Interregional Academy of Personnel Management "*. - Kyiv, 2023.

Actuality of theme. Investment attractiveness of the agricultural enterprise and directions for its improvement

The subject of the study is investment attractiveness and socio-economic factors of its formation at the stage of transformation of the economy of Ukraine.

The object of the study is a set of economic relations that arise in the process of forming investment attractiveness.

The purpose of the study is to reveal the essence of investment attractiveness, analyze the socio-economic factors of its formation and determine its role in the reproductive process at the stage of transformation of the domestic economy.

Research methods: the methodical basis of the thesis is knowledge of economic processes and their elements in combination with a system of specific research methods. The method of analysis and synthesis is used in the study of conditions in which investment processes take place and relations between economic subjects of different levels regarding production and rational distribution of resources.

INVESTMENT ATTRACTIVENESS, AGRICULTURAL ENTERPRISE,
ANALYSIS OF FINANCIAL CONDITION, ECONOMETRIC MODEL THE
BALANCE COMPOSITION AND STRUCTURE

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Сутність інвестиційної привабливості сільськогосподарського підприємства	7
1.2. Зовнішні та внутрішні фактори формування інвестиційної привабливості сільськогосподарського підприємства	14
1.3. Методичні підходи для оцінювання інвестиційної привабливості Підприємства	18
Висновок до 1 розділу	22
РОЗДІЛ 2. СТАН ТА ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТОВ «ДІОСКУРС»	24
2.1. Організаційно - економічна характеристика підприємства ТОВ «ДІОСКУРС»	24
2.2. Аналіз фінансово-економічного стану ТОВ «ДІОСКУРС»	32
2.3. Аналіз інвестиційної привабливості ТОВ «ДІОСКУРС»	41
Висновок до 2 розділу	46
РОЗДІЛ 3. ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА	48
3.1. Економетричне моделювання впливу власного і позикового капіталу на загальний капітал підприємства ТОВ «ДІОСКУРС»	48
3.2. Обґрунтування напряму інвестування та визначення його ефективності	53
3.3. Складання прогнозової звітності ТОВ «ДІОСКУРС»	67
Висновок до 3 розділу	70
ВИСНОВКИ	71
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	74

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку економіки України виникла об'єктивна необхідність активізації інвестиційної діяльності, бо саме вона є вирішальною ланкою всієї економічної політики держави, яка забезпечує стабільне економічне зростання, приріст соціального ефекту, збалансованість макроструктури.

Згідно посібника Гетьман О.О. «Інвестиційна привабливість сільськогосподарського підприємства - це здатність господарюючого суб'єкту реалізувати сукупність інвестиційних можливостей щодо генерування додаткових потоків капіталу завдяки мобілізації наявних ресурсів з метою підвищення вартості об'єкту інвестування» [12].

Актуальність проблеми сучасного стану інвестиційної привабливості підприємств розглядаються у роботах таких вчених-економістів: І. Бланк, І. Клименко, Ю. Кравченко, Катан Л.І., В. Ляшенко, Л. Михальська, О. Мозговий, М. Стирський, С. Супрун, О. Шерстюк, С. Юхимчук, А. Яковлев, Ю. Брігхем, Л. Гапенськи, Ченг Ф. Лі, Джозеф І. Фіннерті, Ф. Фабоцці та ін. Практичні аспекти цієї проблеми розглядаються у роботах В. Едельмана, О. Басса, С. Суверова, М. Крейніної, Т. Лепейко, В. Піддубного, В. Савчука та У. Шарпа.

Метою роботи є теоретико - методичне обґрунтування наукових засад та розробка практичних рекомендацій щодо підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарського підприємства.

Для досягнення поставленої мети у роботі, необхідно виконати такі завдання:

1. Дослідити теоретичні основи аналізу інвестиційної привабливості сільськогосподарського підприємства;
2. Визначити основні методи аналізу інвестиційної привабливості сільськогосподарського підприємства;

3. Провести організаційно-економічну характеристику ТОВ «ДІОСКУРС»;
4. Дати оцінку фінансово-економічному стану ТОВ «ДІОСКУРС»;
5. Провести поглиблений аналіз інвестиційної привабливості ТОВ «ДІОСКУРС»;
6. Здійснити економетричне моделювання впливу власного і позикового капіталу на загальний капітал підприємства ТОВ «ДІОСКУРС»;
7. Запропонувати напрямки підвищення інвестиційної привабливості ТОВ «ДІОСКУРС» та оцінити ефективність запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження є процеси організації інвестиційного діяльності сільськогосподарського підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних засад щодо процесу підвищення інвестиційної привабливості ТОВ «ДІОСКУРС».

Методи дослідження: методологічно робота ґрунтується на основних теоретичних та методичних положеннях економіки, національного господарства, оцінюванні ресурсного потенціалу, ринкового механізму, галузевого управління та регулювання. Для вирішення поставлених у роботі завдань використані різноманітні загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зокрема, деталізації, порівняння, абсолютних та відносних величин, рядів динаміки та економіко-математичного моделювання, табличний і графічний методи.

Структура роботи: робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Робота містить 84 сторінок основного тексту, 20 таблиць, 18 рисунків. Список використаних джерел включає 49 найменувань.

Результати роботи можуть бути використані у практичній діяльності досліджуваного підприємства - ТОВ «ДІОСКУРС» (

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність інвестиційної привабливості сільськогосподарського підприємства

У своїй роботі, Анісімова О. М. зазначає – «Ринкові умови господарювання вимагають від вітчизняних підприємств безперервно перебувати на конкурентному рівні, розробляючи результативні стратегії розвитку. Їхня реалізація потребує ґрунтовної характеристики інвестиційного потенціалу підприємства, що дає змогу показати власні можливості для досягнення мети та розмір необхідних зовнішніх залучень. Тому завдання формування єдиного критерію до визначення та характеристики інвестиційної привабливості підприємства є ваговим, і першим ступенем у його вирішенні є правильне розуміння сутності даного поняття» [4].

Це також підкреслює Ворсовський О. В. «Інвестиційна привабливість – це можливість вкладення капіталу з метою наступного його збільшення або інвестиційні можливості щодо ведення, підтримки чи збереження чого-небудь. Основними факторами підвищення інвестиційної привабливості є:

1. Дохідність, платоспроможність та фінансова стійкість підприємства у довгостроковому періоді;
2. Економічний стан та знаходження підприємства у визначеній фазі життєвого циклу;
3. Обсяг та ефективність інвестицій, оскільки, чим більший обсяг інвестицій та вищий рівень їх дохідності, тим більшим є інвестиційний потенціал підприємства;
4. Інвестиційна активність господарюючого суб'єкта, тобто діяльність підприємства з залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій

та їх ефективного використання;

5. Спроможність підприємства ефективно використовувати залучені у розвиток підприємства інвестицій, можливість підвищувати їх ефективність;

6. Зростання віддачі відносин власності, збільшення прибутку підприємства та його працівників, що дозволяє підвищити якість людського капіталу” [9].

Основною метою «формування інвестиційної привабливості на підприємстві є фінансове забезпечення потреб підприємства у необхідних інвестиційних активах та оптимізація їх за критерієм ефективності результатів інвестиційної діяльності, але надмірне накопичення інвестиційного капіталу призводить до підвищення можливої дохідності інвестицій» [1, с. 86 –88].

Однак згодом накопичення нереалізованих своєчасно інвестиційних можливостей негативно впливає на підприємство. Тому вирішальне значення має вибір часу для інвестування, коли сприятливі зовнішні фактори створюють умови для реалізації накопичених внутрішніх можливостей.

Ефективний розвиток інвестиційної привабливості підприємства передбачає врахування таких принципів:

- розгляд підприємства, як відкритої системи;
- врахування базових стратегій операційної діяльності підприємства;
- підприємницький стиль стратегічного управління;
- відображення інвестиційних переваг підприємства перед конкурентами;
- використання результатів технологічного процесу в інвестиційній діяльності;
- орієнтація на врахування рівня інвестиційного ризику під час прийняття стратегічних рішень;
- відображення альтернативності стратегічного інвестиційного вибору.

Основні чинники, які стримують підвищення інвестиційної привабливості наведені на рис. 1.1.

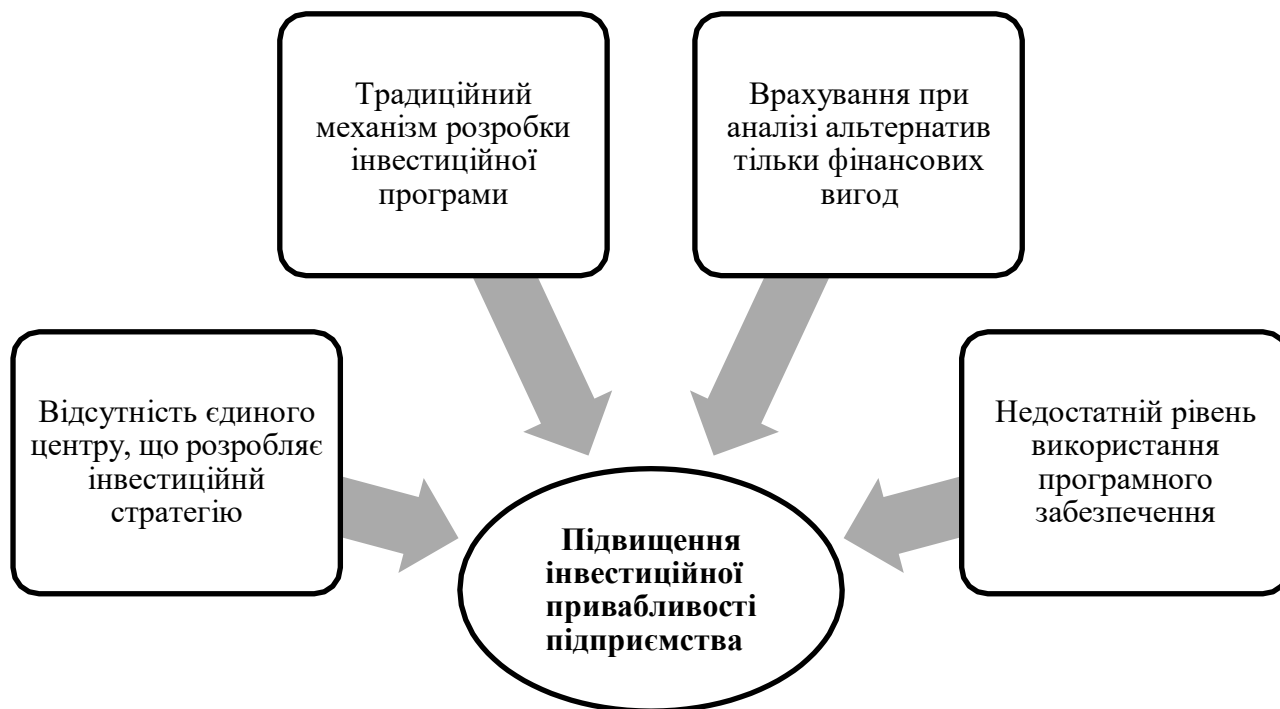

Рис. 1.1. Основні чинники, що стримують підвищення інвестиційної привабливості підприємства

Таким чином, цитуючи Івахненко В. М. можна сказати, що «Головним заохоченням постійного росту підприємства. Таким чином можна сказати, що головним заохоченням постійного росту підприємства являється непостійність зовнішнього середовища, відповідно до потреб якого змінюються і пріоритети розвитку підприємства. Тобто, привабливість підприємства є джерелом його розвитку. Безпосередньо головною складовою якого є інвестиційна привабливість.

Розуміння переваг та принципів його розвитку спроваджує ефективне функціонування підприємства в стратегічному просторі. Враховуючи коло інвестиційного процесу, підприємству необхідно забезпечити безупинний розвиток використовуючи систему організаційної підтримки, насамперед через формування центрів інвестицій.

В «умовах переходу до ринку» перед підприємствами виникла необхідність та з'явилася можливість самостійно визначати напрямки своєї інвестиційної діяльності, джерела і заходи (засоби) досягнення поставлених цілей. Будь-яка економічна система характеризується її високим динамізмом, що вимагає від кожного суб'єкта господарювання швидкої реакції на зміну ситуацій в економіці держави, здатності корегувати свої практичні кроки. Наявність у підприємства таких умінь забезпечує йому можливість розвиватися, поступово переходячи від одного стабільного стану до якісно нового» [24, с. 11–15].

Інвестиційну привабливість підприємства необхідно розглядати не просто як суму інвестиційних ресурсів, а як особливу їх комбінацію. Так, на думку Бандури А. В., Шахманова Ф. І., «інвестиційна привабливість – це належним чином упорядкована сукупність інвестиційних ресурсів, за допомогою яких можна досягти ефекту синергізму при їх використанні» [10, с. 175–186].

Науковий підхід до вивчення будь-якої проблеми вимагає «визначення термінології, яку при цьому використовують. Тому, з погляду авторів, доцільно розглянути сутність та зміст категорії "інвестиційна привабливість", визначити її особливості на сучасному етапі. Інвестиція (з лат. investio - одягаю) - це вкладення капіталу з метою наступного його збільшення» [3, с. 362].

Широке коло питань, «пов'язаних з дослідженнями оцінки інвестиційної привабливості підприємств, знайшло відображення в працях таких відомих зарубіжних вчених-економістів: Ю. Блеха, Е. Брігхема, У. Гетце, Г. Мунцеля, Ф. Фабоцці, У. Шарпа та ін. Значний внесок у дослідження з проблем інвестиційного потенціалу та управління інвестиціями зробили українські та російські вчені: І. Бланк, А. Пересада, В. Гриньова, В. Пономаренко, П. Перерва, П. Орлов, В. Ковальов, Р. Фатхутдінов, В. Шеремет та ін. Але у фундаментальних роботах цих вчених не повною мірою обґрунтовано питання щодо залежності інвестиційної

привабливості суб'єкта господарювання від його сфери діяльності, стадій життєвого циклу й інших зовнішніх та внутрішніх умов функціонування» [4]. Таким чином, «інвестиційна привабливість - це змога вкладення капіталу з метою подальшого його збільшення або інвестиційні можливості щодо ведення, підтримки чи збереження чого-небудь.

В економічній літературі представлені дослідження інвестиційної привабливості підприємства як елемента його виробничого й економічного потенціалу. У процесі господарської діяльності, нормального процесу відтворення всіх елементів виробничої структури підприємства і нагромадження ресурсів формується його інвестиційна привабливість. З одного боку, вона є результатом ефективного використання можливостей підприємства, а з іншого - фактором його подальшого розвитку.

В умовах переходу до ринкової економіки зміцнюється орієнтація інвестиційної привабливості підприємства на попит ринку. У зв'язку з цим далі вивчатимуться питання інвестиційного попиту. На практиці розрізняють два види інвестиційного попиту: потенційний попит і конкретний попит (пропозиція капіталу).

Потенційний попит виникає за відсутності наміру юридичної або фізичної особи за наявного прибутку спрямувати його на накопичування. Такий вид попиту називають ще інвестиційна привабливість - джерело для майбутнього інвестування. Таке визначення, на думку авторів, можна вважати правомірним, тому що за відповідних умов інвестиційна привабливість може стати реальним попитом.

Такий попит виступає на ринку інвестиційних товарів у формі пропозиції капіталу. Інвестиційна пропозиція включає нові та поліпшені об'єкти інвестування, оборотні кошти, цінні папери, інше майно. Об'єкти інвестиційної діяльності виступають на ринку як попит на капітал. Суб'єкти інвестиційної діяльності (власники майна, покупці, підрядники та ін.) реалізують «інвестиційний попит та пропозицію, вступаючи у визначені економікою взаємозв'язки за допомогою інвестиційного ринку» [31].

На інвестиційну привабливість підприємства впливають фактори, що відображені на рис. 1. 2.

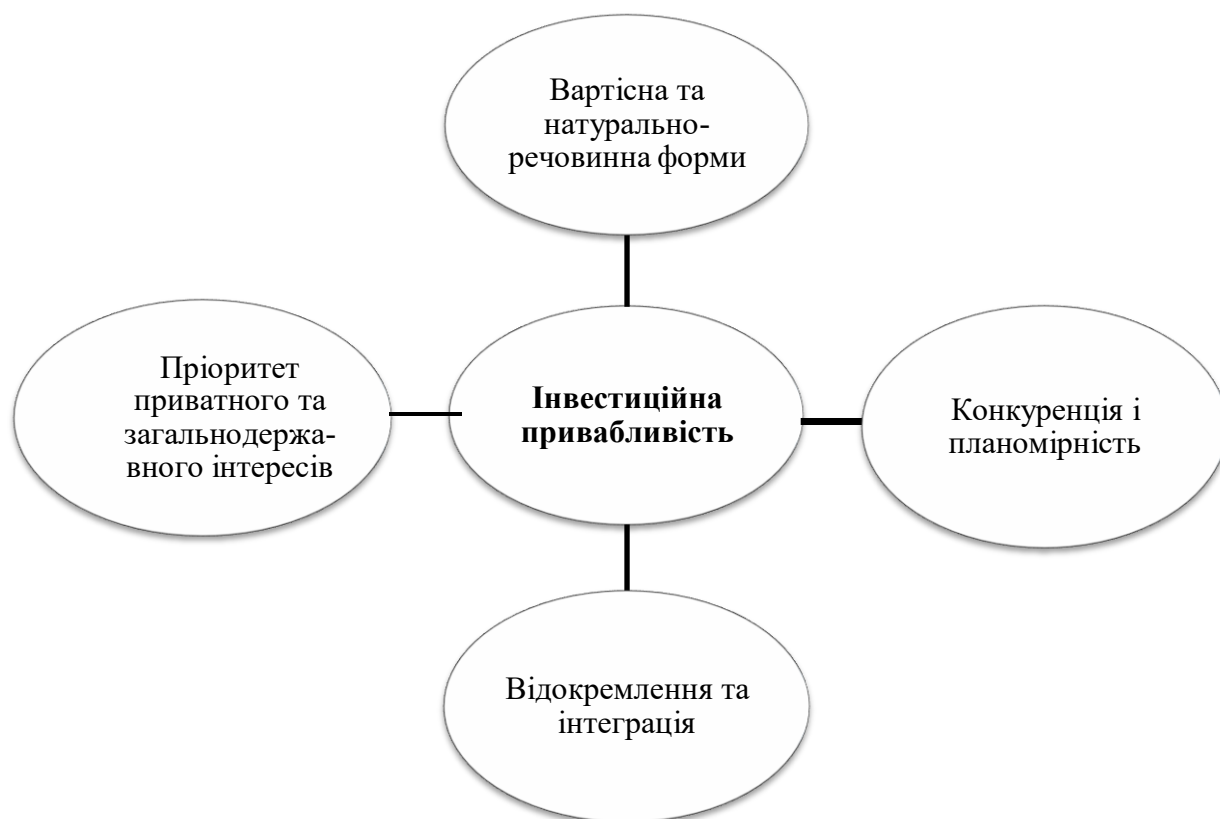

Рис. 1.2. Основні фактори, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства

Інвестиційна привабливість підприємства як економічна категорія являє собою сукупність окремих елементів, результат взаємодії яких і визначає його сутність. Процес її формування відбувається під впливом як екзогенних, так і ендогенних чинників, що є свідченням його взаємозв'язку з усіма елементами економічної системи.

Екзогенними чинниками можуть виступати усі складові елементи економічного потенціалу досліджуваного об'єкту. До ендогенних чинників потрібно віднести можливі для використання наявні власні, а також наявні запозичені інвестиційні ресурси.

Сутність інвестиційної привабливості підприємства також можна розглядати через принципи її формування та реалізації (рис. 1. 3).

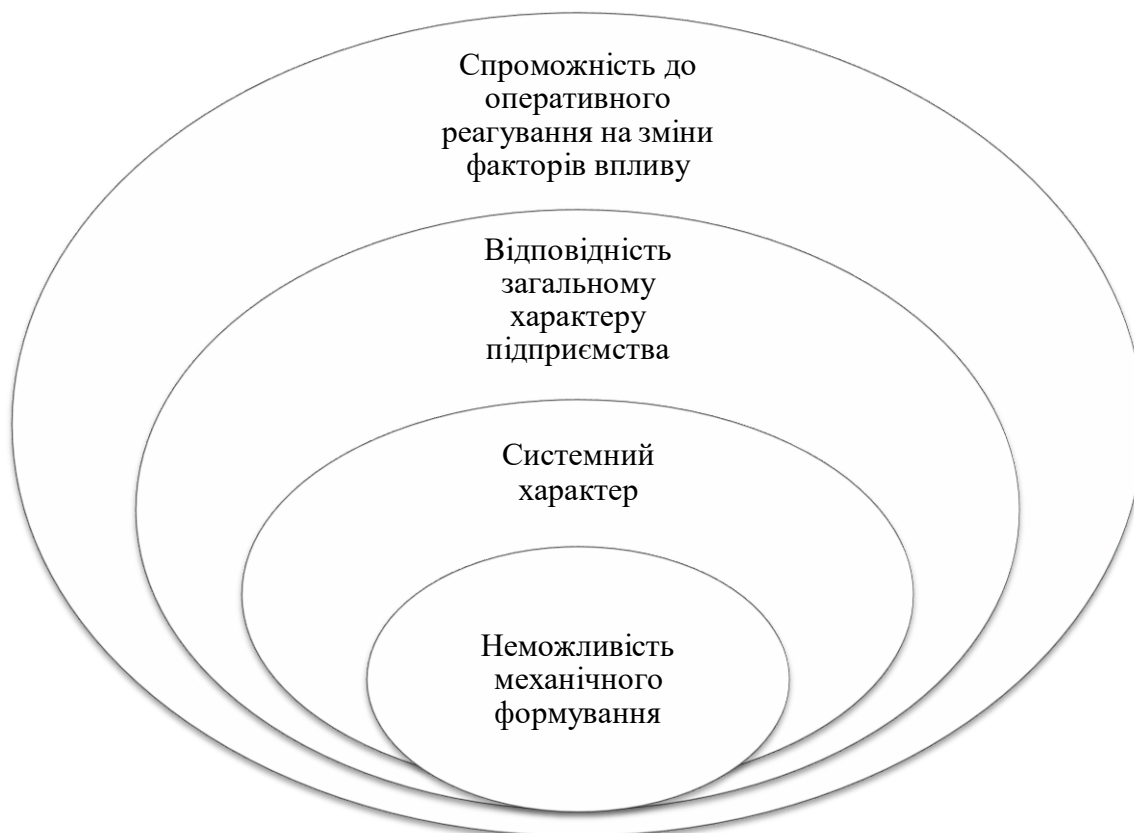

Рис. 1.3. Відображення сутності інвестиційної привабливості підприємства через його принципи формування та реалізацію

Отже, можемо навести цитату, що «інвестиційна привабливість підприємства, що розглядається як можливість вкладення коштів у матеріально-речовинні й власні фактори виробництва для забезпечення умов нормального процесу відтворення на підприємстві, одержання очікуваного прибутку, містить, з одного боку, протиріччя сучасного економічного становлення і розвитку підприємства, а з іншого – «змістовні характеристики сучасного інвестиційного процесу: сполучення ринкових, конкурентних і державних механізмів, вартісної і натурально-речовинної форм руху інвестицій, різноманітність джерел інвестування та інших факторів» [6, с. 316].

Окрім цього, «розуміння змісту інвестиційної привабливості дозволяє визначити важливі напрямки вирішення проблеми її ефективного використання в умовах ринкової економіки. Інвестиційна діяльність на будь

якому рівні - це вкладення інвестиційних ресурсів (інвестування) і комплекс практичних дій з реалізації інвестицій. Відповідно до законодавства визначено поняття інвестиції, інвестиційна діяльність, методи участі в капіталі тощо.

Інвестиційна діяльність підприємства в усіх її формах здійснюється за рахунок усіх можливих джерел. Інвестиційні ресурси - це всі види грошових та інших активів, які залучаються з метою здійснення вкладень в об'єкти інвестування. Управління інвестиційною діяльністю підприємства потребує насамперед проведення аналізу використання інвестиційних ресурсів підприємства з урахуванням їх можливих джерел" [7, с. 417].

1.2. Зовнішні та внутрішні фактори формування інвестиційної привабливості сільськогосподарського підприємства

Інвестиційний процес являє собою взаємопов'язані стадії формування, розподілу та споживання інвестиційних ресурсів з метою отримання додаткового прибутку чи соціального ефекту. Безперервність інвестиційного процесу є базовою умовою для забезпечення розширеного відтворення.

Потреба у здійсненні інвестицій виникає, коли об'єкт інвестування має набір інвестиційних можливостей, реалізація яких дозволить вирішити поставлені завдання. Для будь-якої організації існує потенційний набір інвестиційних можливостей, які мають схожість за своїм змістом з виробленими цілями і стратегією компанії.

Інвестиційна привабливість представляє собою спроможність підприємства реалізувати комплекс інвестиційних можливостей щодо появи додаткових потоків капіталу завдяки мобілізації існуючих ресурсів з метою підвищення вартості об'єкту інвестування.

Формування ефективного механізму управління інвестиційною привабливістю будь-якого суб'єкта господарювання вимагає наявності визначеної системи принципів, до яких відносимо:

- неможливість директивного формування інвестиційної привабливості за наявності високої мінливості екзогенних та ендогенних факторів впливу на підприємницьку діяльність;
- системний характер інвестиційної привабливості, як взаємозв'язок між усіма чинниками, що його формують;
- наближеність основних показників інвестиційної привабливості до характеру об'єкта інвестування в цілому, тобто неможливість незалежного формування та реалізації інвестиційної привабливості і характеру результатів діяльності даного об'єкта;
- оперативність реагування на зміни внутрішніх та зовнішніх факторів впливу на стан інвестиційної привабливості;
- динамічність характеристик елементів системи інвестиційної привабливості, що пов'язана з перманентним рухом підприємства у площині життєвого циклу;
- єдність цілей та критеріїв ефективності функціонування інвестиційної привабливості в цілому та окремих його елементів;
- гнучкість інвестиційної привабливості до «змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі діяльності підприємства»;
- альтернативність елементів інвестиційної привабливості, причому сам ступінь взаємозамінності буде перебувати у значній кореляції від зовнішньоекономічної ситуації» [8, с.174–178].

Таким чином, сутність інвестиційної привабливості підприємства повністю залежить від результатів взаємодії елементів, що входять до його системи. Важливою складовою дослідження інвестиційної привабливості є фактори його формування та реалізації, вивчення яких має здійснюватися у двох аспектах: за напрямком впливу та за джерелами виникнення.

За джерелами виникнення фактори впливу на інвестиційну привабливість підприємства поділяємо на внутрішні та зовнішні (рис. 1.4).

Формування інвестиційної привабливості полягає у створенні додаткових інвестиційних можливостей, що можуть бути втілені в життя підприємством шляхом мобілізації внутрішніх або залучення зовнішніх ресурсів. У реалістичних економічних умовах інвестиційні можливості мають властивість накопичуватись, крок за кроком утворюючи інвестиційну привабливість.

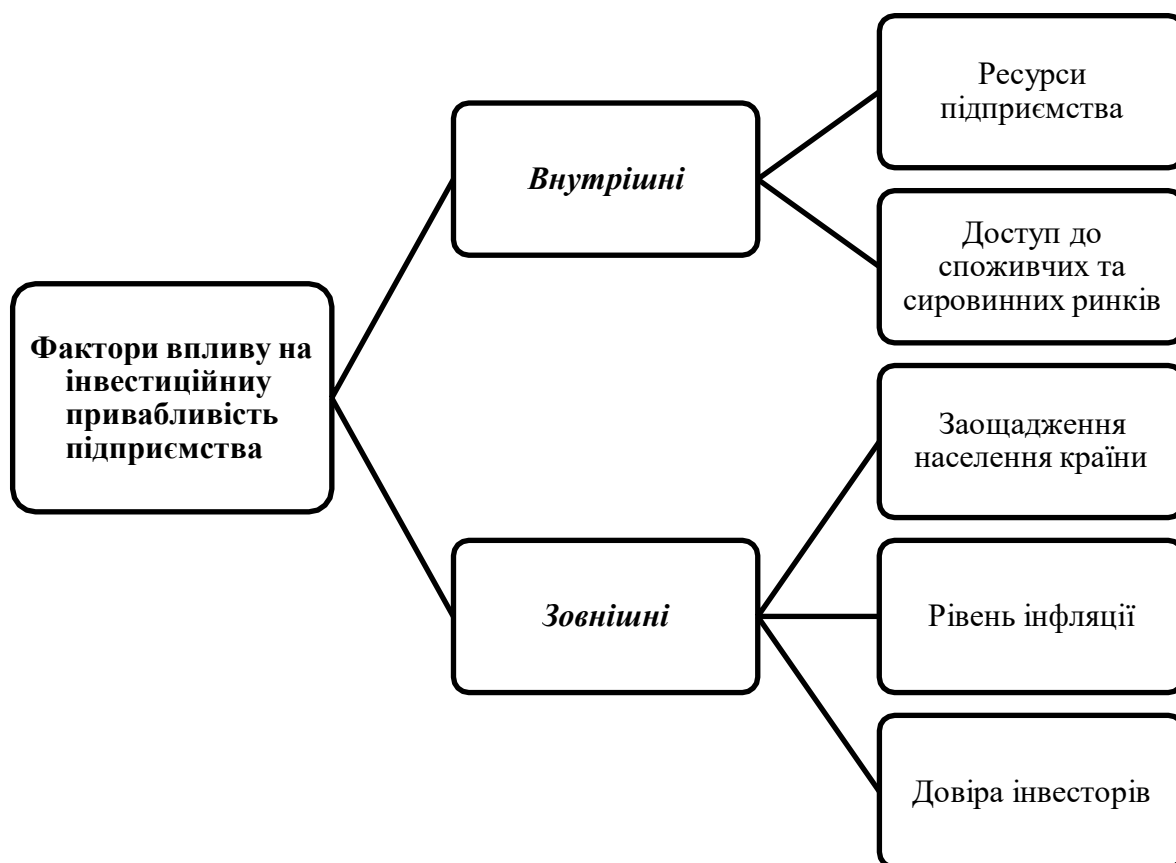

Рис. 1. 4. Зовнішні та внутрішні фактори впливу на інвестиційну привабливість підприємства

Формування інвестиційної привабливості відбувається під впливом двох груп факторів - позитивних та негативних. Структура факторів, що впливають на формування інвестиційної привабливості підприємства:

1. Внутрішні (позитивні):
 - кваліфікований менеджмент;
 - високий рівень рентабельності продаж;

- продукт, що виробляється, перевершує існуючі аналоги;
- діяльність компанії є прозорою та відповідає стандартам розвинених країн;
- технологія, що використовується, відповідає найкращим світовим зразкам;
- високий рівень оборотності капіталу.

2. Внутрішні (негативні):

- недостатня кваліфікація персоналу;
- технологія, що використовується, поступається існуючим аналогом;
- незадовільна маркетингова політика;
- дефіцит оборотних коштів.

3. Зовнішні (позитивні):

- держава сприяє залученню інвестицій;
- темпи росту ринку високі, а рівень конкуренції прийнятний.

4. Зовнішні (негативні):

- державна політика не сприяє залученню інвестицій;
- темпи росту ринку низькі, спостерігається жорстка конкуренція.

Сприятливі фактори - ті, що роблять можливим збільшення капіталізації компанії у результаті інвестування. Це, наприклад, підвищена рентабельність продаж, гарний стан виробничих фондів, висока кваліфікація персоналу, державне сприяння інвестиціям тощо.

Негативні фактори - ті, що перешкоджають миттєву реалізацію інвестиційного потенціалу та досягнення бажаного результату. Це, наприклад, відсутність фінансових та управлінських ресурсів на підприємстві, несприятлива кон'юнктура ринку, недосконала законодавча база та державна політика.

Надмірне надбання інвестиційної привабливості спочатку призводить до підвищення можливої доходності інвестицій. Однак згодом накопичення нереалізованих своєчасно інвестиційних можливостей негативно впливає на

підприємство. Тобто існує певна межа, за якою інвестиційна привабливість починає зменшуватись, а згодом - наближатися до нуля.

Тому кардинальне значення має вибір часу для інвестування, коли сприятливі зовнішні фактори створюють умови для реалізації накопичених внутрішніх можливостей.

Отже, формування інвестиційної привабливості відбувається за рахунок поступового накопичення інвестиційних можливостей, що не можуть бути реалізовані підприємством миттєво. При цьому в економіці взагалі інвестиційних можливостей завжди більше, ніж фактичних інвестиційних ресурсів.

1.3. Методичні підходи для оцінювання інвестиційної привабливості підприємства

Варто зазначити, що «після підписання Україною асоціації з Європейським Союзом гостро постало питання до визначення необхідних та достатніх умов залучення іноземних (європейських) інвестицій у розвиток економіки України. Важливою у цьому відношенні є процедура оцінювання потенційних можливостей секторів економіки України і окремих суб'єктів господарювання щодо генерації та залучення інвестиційних ресурсів.

Потенційний інвестор повинен мати відносно простий, але надійний інструментарій оцінювання інвестиційної привабливості підприємств України. Відповідно до цього, метою дослідження є удосконалення науково-методичних підходів до економічної оцінки інвестиційної привабливості підприємства та її використання при формуванні стратегії розвитку підприємства» [6].

Існують такі методи оцінки інвестиційної привабливості інтегрованих підприємств в умовах визначеності і невизначеності середовища:

- метод чистої приведеної вартості- дисконтування грошових потоків за ставкою, що відповідає очікуваному середньому рівню позичкового відсотка на фінансовому ринку;
- метод оцінки внутрішньої норми прибутковості інвестицій- визначення ставки дисконту, при якій чиста приведена вартість реалізації інвестиційного проекту дорівнює нулю;
- метод оцінки індексу рентабельності- визначення частки співвідношення приведенного чистого доходу до стартових інвестицій;
- метод коефіцієнта ефективності інвестицій- визначення частки співвідношення середньорічного прибутку до середнього значення інвестицій.

Таким чином, можна зазначити, що «формування інвестиційної привабливості відбувається під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів, які в свою чергу, можуть позитивно або негативно впливати на його розвиток. У прийнятті управлінських рішень щодо стратегії інвестиційної діяльності важливим є оцінка інвестиційної привабливості підприємства» [15].

Отже можна зробити висновок, що більшість методичних підходів до оцінки інвестиційної привабливості підприємства базується на комплексі показників, які відрізняються кількісно і якісно, що не дає можливості отримання однозначного результату. Тому нами пропонується оцінювати інвестиційної привабливості підприємства на основі інтегрального показника і його порівняння з еталонним значенням. При цьому у розрахунках інтегрального показника інвестиційної привабливості нами пропонується використовувати групи фінансових показників.

Реалізація даного методичного підходу передбачає наступні етапи:

1. Формуються групи показників, що характеризують інвестиційну привабливість підприємства. Визначається еталонне значення по кожному показнику. Еталонним значенням може бути: найкраще значення показника,

досягнуте за останні роки діяльності підприємства; найкраще значення показника по підприємствам галузі; значення показника, що найбільш відповідає стратегії розвитку підприємства.

2. Проводиться стандартизація всіх показників, шляхом порівняння фактичного та еталонного значення. Визначаються коефіцієнти стандартизації диференційовано за показниками стимуляторами і де-стимуляторами.

Інвестиційна привабливість підприємства має забезпечувати досягнення генеральної мети організації, питання формування цього процесу з точки зору як найповнішого досягнення мети, а отже, максимальної загальної ефективності вважаємо ключовим.

В умовах обмеженості «інвестиційних ресурсів» підприємство не може реалізувати всі можливі інвестиційні проекти, а змушене робити вибір і поєднувати проекти так, щоб сукупний результат від інвестицій був оптимальним. Види, що використовуються для проведення оцінки ефективності для використання інвестиційної привабливості» зображено на рис. 1. 5 [78].

Таке оцінювання проводять з позиції всього суспільства, і воно виходить за межі прямих фінансових інтересів окремих учасників інвестиційного проекту. Аналізи фінансової й економічної ефективності інвестицій доповнюють один одного. Проте сучасного інвестора, перш за все, цікавить комерційна ефективність інвестиційного проекту. Деякі науковці, виділяючи загальноекономічну, соціальну, бюджетну та комерційну ефективність, «радять інвесторам, власникам концентрувати увагу переважно на комерційних питаннях, що ґрунтуються винятково на зіставленні інвестиційних витрат і результатів, одержаних від здійснення інвестицій» [12, с. 430–437].

Огляд наукових джерел дає нам змогу виділити два напрямки, за якими рекомендують проводити оцінювання економічної ефективності використання інвестиційної привабливості: а) статичні методи, що

ґрунтуються на обліковому оцінюванні і не враховують фактор часу; б) нові динамічні методи, що ґрунтуються на дисконтуванні грошових потоків.

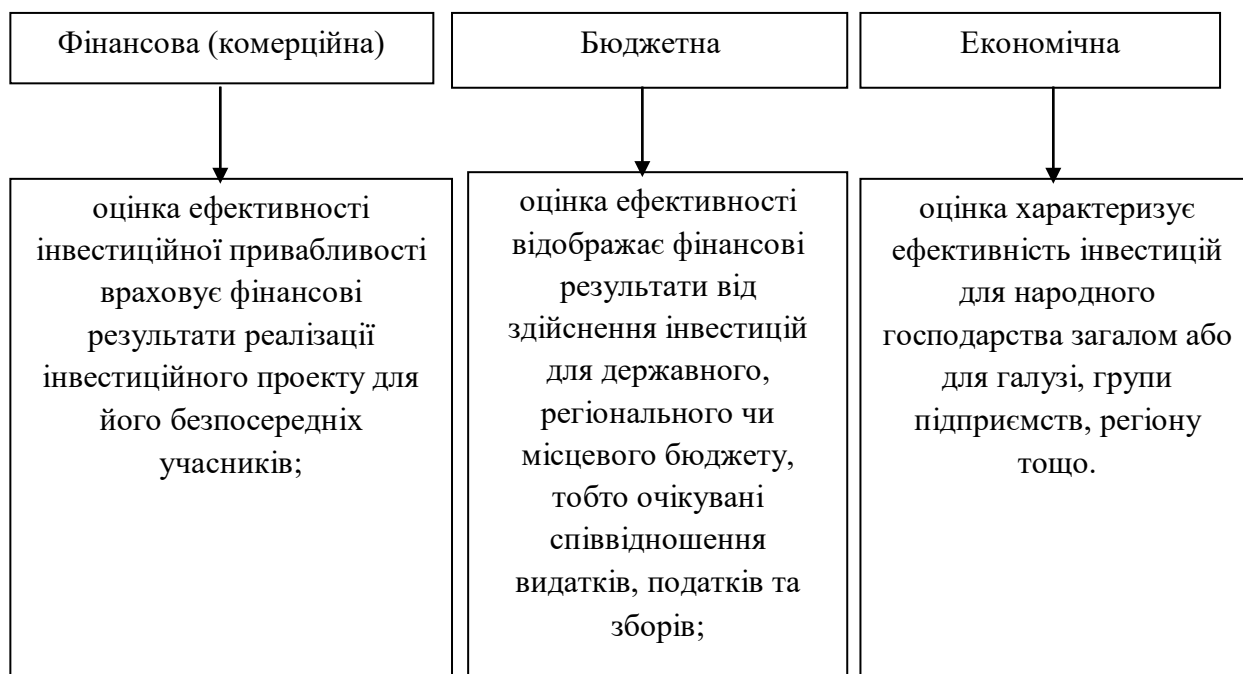

Рис. 1. 5. Види оцінки ефективності використання інвестиційної привабливості

Визначимо, головні методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Першим підходом, який хотілося зазначити буде вартісний підхід до оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Відповідно до цього підходу інвестиційної привабливості розраховується як різниця між майбутньою та поточною вартістю підприємства, включаючи те, що зміна вартості відбулася внаслідок реалізації інвестиційних проектів. Зобразимо цей методичний підхід формулою (1. 1):

$$ІП = ВП_1 - ВП_0, \quad (1.1)$$

де ІП – величина інвестиційного потенціалу

ВП₁- максимально можлива ринкова вартість підприємства, що може бути досягнута завдяки реалізації інвестиційних можливостей

ВП₀ – поточна ринкова вартість підприємства [13, с. 253-258].

Представлений метод найбільш точно відображає економічну сутність інвестиційної привабливості підприємства. Проте, недоліком такого підходу є те, що науковець не може точно визначити майбутню вартість підприємства, яка б враховувала непередбачувані чинники зовнішнього середовища. Також в даному методі не враховується вплив різних складових інвестиційної привабливості на збільшення вартості. Саме тому, такий метод рекомендовано використовувати тільки для загальної оцінки інвестиційної привабливості.

Подальший підхід до оцінки інвестиційної привабливості є метод експертних оцінок, який завбачає визначення рівня інвестиційної привабливості групою експертів, тобто спеціалістів відповідної кваліфікації на базі визначеного переліку показників. За цим методом інвестиційної привабливості може оцінюватись як в загальному його відображенні так і за окремими складовими.

Ще одним підходом відносно оцінки інвестиційної привабливості є метод оцінки на основі узагальнюючого показника. Стосовно якості узагальнюючого показника, то деякі автори використовують, наприклад, показник раціонального обсягу додаткового інвестування коштів, за якого забезпечується найвищий рівень рентабельності інвестицій вкладених у дане підприємство. Втім, дозволено використовувати інакші показники, але використовуваний показник повністю та без залишку розділяється на групу часткових, а ці часткові показники повинні окреслювати різні складові інвестиційної привабливості.

Висновки до розділу 1

1. Інвестиційна привабливість представляє собою здатність підприємства реалізувати сукупність інвестиційних можливостей щодо генерування додаткових потоків капіталу завдяки мобілізації наявних ресурсів з метою підвищення вартості об'єкту інвестування.

2. Основною метою підвищення інвестиційної привабливості на підприємстві є фінансове забезпечення потреб підприємства у необхідних інвестиційних активах та оптимізація їх за критерієм ефективності результатів інвестиційної діяльності, але надмірне накопичення інвестиційного капіталу призводить до підвищення можливої дохідності інвестицій.

3. Підвищення інвестиційної привабливості підприємства відображає не тільки його поточний стан, а й перспективи розвитку підприємства з урахуванням впливу на нього можливостей зовнішнього середовища, ризику та загрози інфляції. Таким чином можна сказати, що основним стимулом постійного розвитку підприємства виступає мінливість зовнішнього середовища, відповідно до потреб якого змінюються і пріоритети розвитку підприємства. Тобто, інвестиційна привабливість підприємства є резервом його розвитку.

РОЗДІЛ 2.

СТАН ТА ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТОВ «ДІОСКУРС»

2.1. Організаційно - економічна характеристика підприємства ТОВ «ДІОСКУРС»

ТОВ «ДІОСКУРС» є аграрним підприємством продукція якого користується попитом на ринку сільськогосподарської продукції. Основні види діяльності підприємства - вирощування сільськогосподарських культур та реалізація продукції, зокрема зернових культур.

Основною метою господарства є збільшення виробництва зернових, олійних та інших сільськогосподарських культур на основі раціонального використання землі, підвищення її родючості. Господарство діє в умовах самофінансування та самоокупності. Всі витрати господарство покриває за рахунок власних доходів.

Розмір земельних угідь не є постійною в господарстві. Вона може змінюватися при розкорчуванні пнів і чагарників, розорюванні перелогових земель, тощо. За даними річного звіту визначимо склад та структуру земельних угідь, тобто співвідношення окремих видів земель у загальній площі господарства. На основі додатку А проаналізуємо склад та структуру земельних угідь ТОВ «ДІОСКУРС» у динаміці за 2021 - 2025 роки.

Проаналізувавши дані можна зробити висновок, що впродовж досліджуваного періоду, загальна земельна площа підприємства та площа сільськогосподарських угідь залишилась майже без змін, але у 2025 році, порівняно з 2024 роком, загальна земельна площа ТОВ «ДІОСКУРС» дещо зменшилась. Частка ріллі, яка припадає в середньому на 1 середньорічного працівника, також зменшилась на 44,32 %. Причиною цього могло стати зростання кількості робітників та зменшення площі сільськогосподарських угідь на підприємстві (рис. 2. 1).

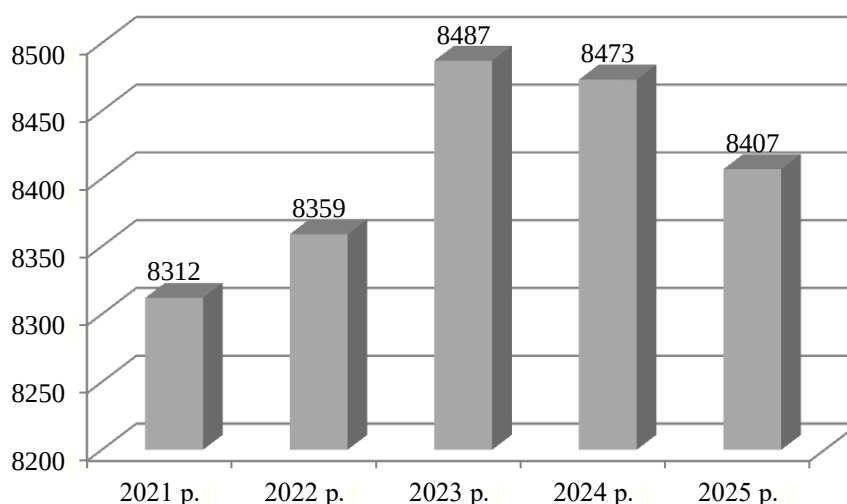

Рис. 2. 1. Динаміка загальної земельної площі ТОВ «ДІОСКУРС» за 2021-2025 роки, га

Рис. 2. 1. відображає неоднозначну тенденцію зміни загальної земельної площі підприємства. Зростання даного показника спостерігається у 2023 році, а у 2024 році спостерігається тенденція зменшення земельної площі підприємства.

Так як підприємство має можливість зберігати продукцію рослинництва досить тривалий час і реалізувати її тоді, коли на ринку продукції не зовсім точно відображає спеціалізацію виробництва. Проведемо аналіз динаміки складу і структури товарної продукції ТОВ «ДІОСКУРС» за 2021-2025 роки.

Отже, згідно Федоренко В. Г. «Товарна продукція - це та частина валової продукції, яка реалізована за межі підприємства різним споживачам. Вона визначається в натуральній і вартісній (грошовій) формах. На кожному підприємстві вартість товарної продукції розраховується за поточними цінами реалізації, рівень яких залежить від каналу і строків реалізації продукції, її якості, кон'юктури ринку та інших факторів. Грошові надходження від продажу товарної продукції називають грошовим доходом або грошовою виручкою підприємства. Це важливий показник господарської діяльності, на основі якого визначають прибуток по кожній галузі і підприємству в цілому.

За інших однакових умов воно матиме тим більший прибуток, чим більший грошовий дохід одержано від реалізації продукції, і навпаки” [44].

Можна зробити висновок, що на ТОВ «ДІОСКУРС» в період з 2021 року по 2025 рік вирощували 4 основні види товарної продукції. Протягом досліджуваних років найбільшу питому вагу у структурі товарної продукції займає соняшник. У 2022 році товарна продукція рослинництва складала 52,96 % від всієї товарної продукції підприємства, 26,94% - товарна продукція тваринництва, а 20,10% складали послуги сільського господарства. У 2022 році ТОВ «ДІОСКУРС» припинило займатися виробництвом продукції тваринництва і повністю зосередилося на вирощуванні продукції рослинництва.

Рівень спеціалізації найповніше характеризується питомою часткою окремих галузей в структурі товарної продукції підприємства. Він дає змогу виявити ті види продукції, з якими підприємство вступає в суспільний поділ праці. Спеціалізацію певною мірою «характеризує структура валової продукції, структура виробничих і трудових затрат” [14, с. 318].

Для визначення рівня спеціалізації даного підприємства за основними видами виробленої продукції за досліджуваний період склали ранжируваний ряд. Зробимо наступний розрахунок за формулою:

$$K = 100 : (\sum \text{ПВ}_i (2i - 1)), \quad (2.1)$$

де ПВ_i - питома вага i -го виду товарної продукції в загальному її об'єму;

i – порядковий номер окремих видів продукції по їх питомій вазі в ранжируваному ряді.

На основі табл. 2.1 проведемо розрахунки та побудуємо ранжируваний ряд питомої ваги окремих видів продукції ТОВ «ДІОСКУРС» у динаміці за 2021-2025 роки.

Таблиця 2.1

Ранжируваний ряд питомих ваг окремих видів продукції ТОВ «ДІОСКУРС», %

Рік	1	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25
2021	61,12	30,18	24,64	13,62	9,05	8,90	7,12	5,73	2,06	1,12	0,09	0,06	-
2022	69, 29	34, 32	28, 59	19, 98	14, 03	11, 15	8, 90	6, 87	2, 12	1, 68	0, 05	0, 05	-
2023	57,91	38,83	38,18	30,59	13,33	7,22	6,36	3,26	1,01	0,03	0,01	0,01	-
2024	66, 20	49, 41	30, 45	24, 11	12, 63	6, 04	3, 84	3, 35	0, 30	0, 29	0, 01	0, 01	0, 01
2025	56,11	40,48	35,28	35,08	12,45	6,00	4,68	3,41	2,38	0,67	0,05	-	-

Проаналізувавши дані табл. 2. 1. можна зробити висновок, що ТОВ «ДІОСКУРС» має середній рівень спеціалізації. Так, розрахункове значення коефіцієнта спеціалізації складає: 2021рік-0,26; 2022рік -0, 28; 2023 рік - 0, 28; 2024рік - 0,25; 2025 рік - 0,28. Міра забезпеченості трудовими ресурсами впливає на перебіг виробництва [15, с. 202]. Зокрема, від забезпеченості підприємства персоналом та ефективності використання його, залежить обсяг і вчасне виконання всіх робіт, обсяг використання обладнання, машин, механізмів і як результат- обсяг виробництва продукції, її собівартість, прибуток та інші економічні показники. Аналіз динаміки трудових ресурсів та ефективність їх використання в ТОВ «ДІОСКУРС» наведені в табл. 2. 2.

Таблиця 2.2

Аналіз динаміки трудових ресурсів ТОВ «ДІОСКУРС» та ефективність їх використання за 2021 -2025 роки

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відношення 2025р.до 2021 р., %
Валова продукція, тис. грн.	61429,5	70659,4	87017,8	87017,5	177353,1	250,99
в т. ч. в рослинництві	40421, 2	48962, 1	50393, 5	135761, 0	99507, 2	204, ,36
в тваринництві	12133, 6	20259, 2	33791, 0	62441	71800	355, 46
Середньорічна кількість працівників, чол. – всього:	170	227	186	363	410	180, 62
в т.ч. в рослинництві	112	136	175	219	246	180,88
в тваринництві	58	91	11	144	164	180,22

Кількість виробленої валової продукції на 1 працівника зменшилась, тому що тенденція зменшення валової продукції в постійних цінах відбулось швидше, ніж зменшення кількості працівників.

Проаналізувавши дані табл. 2.2 можна зробити висновок, що у 2025 році відбулося зростання валової продукції на 150,99 %, також зросла середньорічна кількість працівників на 183 чоловік, або на 80,62 %.

За даними табл. 2.2. побудуємо графік (рис. 2.2).

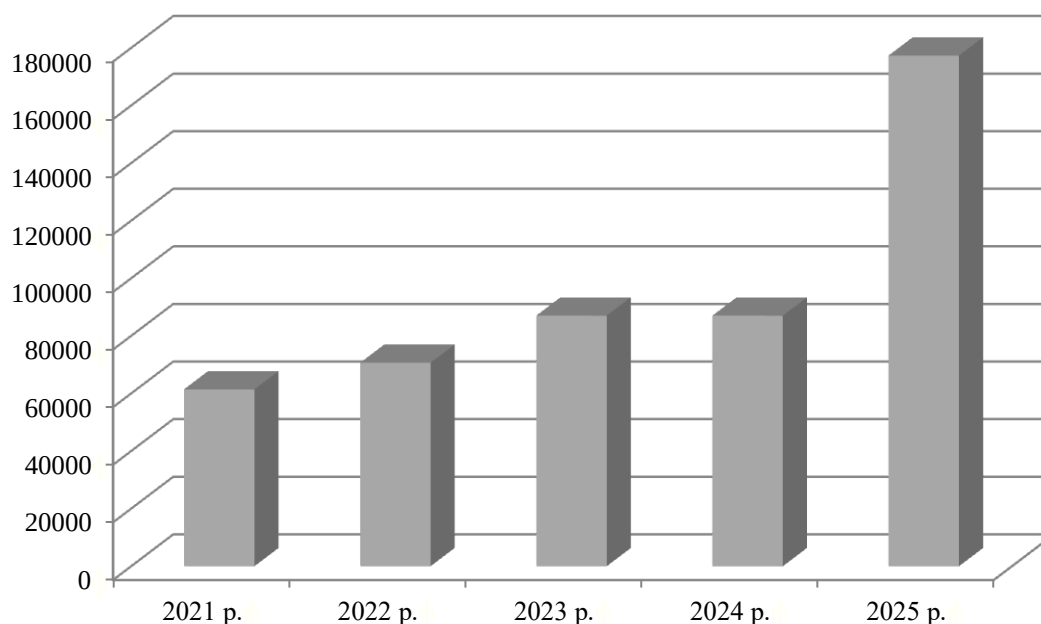

Рис. 2.2. Динаміка валової продукції ТОВ «ДІОСКУРС» за 2021-2025 роки, тис. грн.

Рис. 2.2. відображає позитивну тенденцію зростання валової продукції підприємства. У звітному році досліджуване господарство порівняно з базисним роком, виробило валової продукції більше ніж у 2 рази. Це означає, що підприємство раціонально використало наявні ресурси для отримання прибутку. Аналіз динаміки основних і оборотних засобів, рівень забезпеченості та ефективність їх використання на підприємстві ТОВ «ДІОСКУРС» наведена у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз динаміки основних і оборотних засобів ТОВ «ДІОСКУРС»

рівень забезпеченості та ефективність їх використання за 2021-2025 роки

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відношення 2025 р. до 2021 р., %
1	2	3	4	5	6	7
Середньорічна вартість основних фондів, тис.грн.	205413,00	258316,00	253593,00	64919,00	810225,00	313,66
Середньорічна вартість оборотних фондів, тис.грн.	317521,00	354916,00	418985,00	116406,50	164499,00	46,35
1	2	3	4	5	6	7
Фондозабезпеченість в розрахунку на 100 га с.-г. угідь, тис. грн.	116, 24	127, 32	132, 32	130, 73	191, 89	150, 72
Фондоозброєність праці в розрахунку на 1 середньорічного працівника, тис. грн.	37, 61	46, 73	39, 13	56, 27	54, 49	116, 61
Фондовіддача в розрахунку на 100 грн. основних фондів, грн.	341,11	324,91	486,44	364,31	522,19	160,72
Фондомісткість 100 грн. валової продукції, грн.	37,43	30,78	20,56	27,45	19,15	62,22
Вартість оборотних фондів в розрахунку на 100 га с.-г. угідь, тис. грн.	109, 56	111, 09	132, 20	130, 84	231, 08	208, 01

Проаналізувавши дані табл. 2.3, можна зробити висновок, що фондозабезпеченість в розрахунку на 100 га с.г. угідь у звітному році порівняно з базисним, зросла майже на 51%. Фондовіддача в розрахунку на 100 грн. основних фондів також підвищилася на майже на 61%. Загалом у 2025 році, порівняно з 2021 роком, відбулося зростання ефективності використання основних і оборотних засобів.

За даними табл. 2.3 побудуємо графік (рис. 2.3).

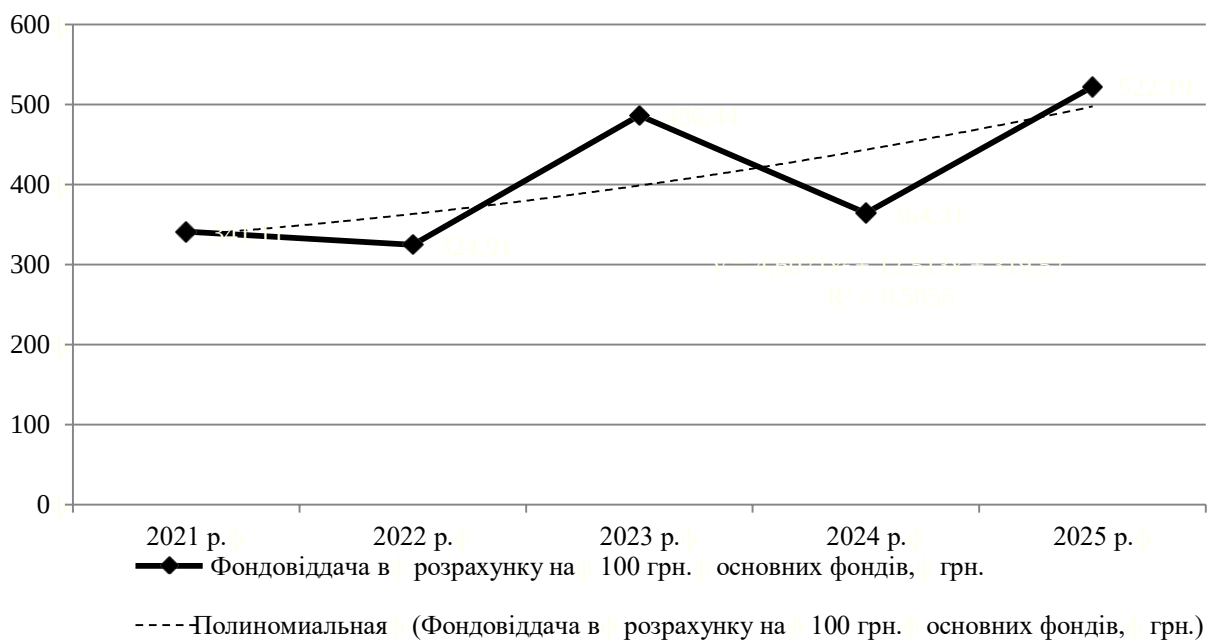

Рис. 2.3. Динаміка фондовіддачі в розрахунку на 100 грн. ТОВ «ДІОСКУРС» за 2021 -2025 роки, грн.

Рис. 2.3. відображає позитивну динаміку показника фондовіддачі в розрахунку на 100 грн. Фондовіддача виражає ефективність використання засобів праці, тобто показує, скільки виробляється готової продукції на одиницю основних виробничих фондів. Побудувавши лінію тренду визначено, що за незмінних умов, підприємство підвищуватиме рівень фондовіддачі в майбутньому.

Характеристика роботи підприємства проводиться на основі комбінованого аналізу остаточних підсумків його ефективності. Економічна суть ефективності підприємства полягає у тому, щоб на кожну одиницю витрат діяти істотного збільшення прибутку. Кількісно вона вимірюється співставленням двох величин: отриманого в процесі виробництва результату і витрат живої праці на його досягнення.

На основі табл. 2.4 проаналізуємо динаміку основних показників виробничо

– господарської діяльності ТОВ «ДІОСКУРС» у динаміці за 2021 - 2025 роки.

Таблиця 2. 4

Аналіз динаміки основних показників виробничо-господарської діяльності
ТОВ « ДІОСКУРС » за 2021-2025 роки

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відношення 2025р. до 2021р., %
Приходиться на 100 га с/г угідь, тис.грн. - основних засобів	122,14	127,32	132,32	130,73	191,89	150,72
Вироблено валової продукції в співставних цінах, тис.грн в розрахунку на: - 100 га с/г угідь 1 середньорічного робітника	390, 52	418, 74	381, 97	422, 06	464, 18	110, 85
	136, 29	153, 68	112, 94	181, 66	131, 81	85, 76
Урожайність ц/га: - Зернових та зернобобових Соняшника	30,14	20,75	33,67	25,98	34,53	166,41
	25,16	27,47	23,85	28,19	29,65	112,47
Рівень рентабельності, %	52,14	72,23	13,77	19,99	57,44	5,3 в.п

Метою аналізу виробничо-господарської діяльності є оцінювання рівня ефективності застосування виробничих ресурсів для виробництва і реалізації продукції, виявлення ефективності операційної діяльності підприємства.

Проаналізувавши дані табл. 2. 4. можна зробити висновок, що у звітному році, порівняно з базисним, відбулося зростання обсягу виробленої валової продукції в розрахунку на 100 га с.г. угідь майже на 11 %. Загальний рівень рентабельності ТОВ «ДІОСКУРС» у 2025 році, порівняно з 2021р. збільшився на 5, 3 в. п. Це вказує на те що, підприємству здійснює свою діяльність ефективно.

За даними табл 2.4. побудуємо динаміку рівня рентабельності (рис. 2. 4).

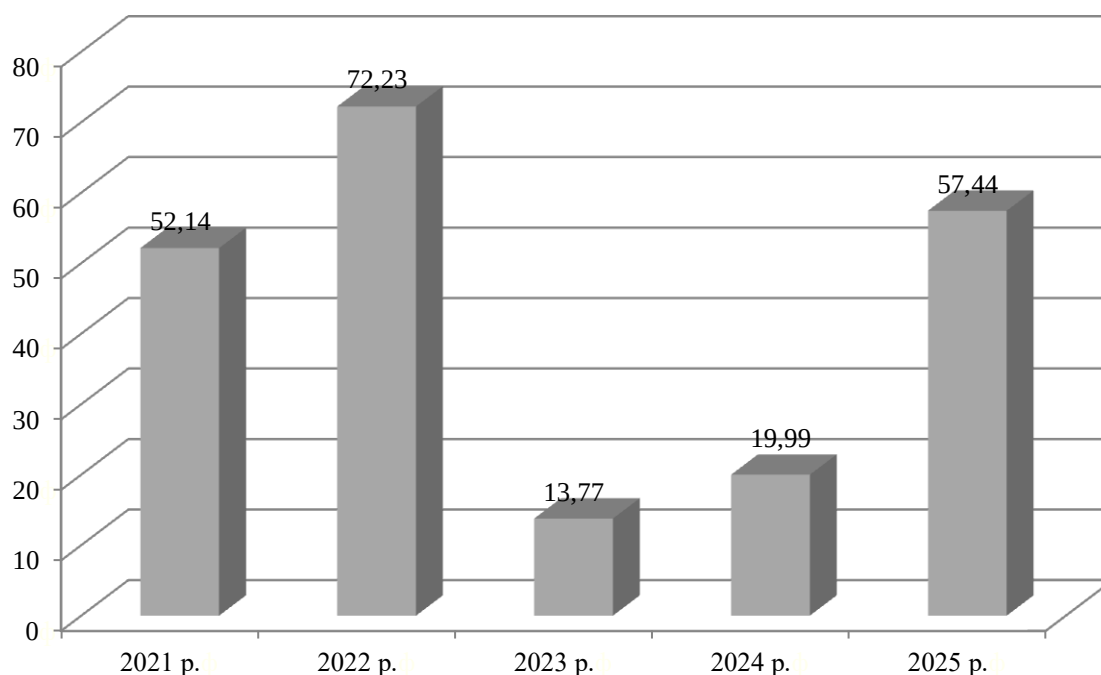

Рис. 2. 4. Динаміка рівня рентабельності ТОВ «ДІОСКУРС» за 2021 -2025 роки, %

Рис. 2. 4. відображає позитивну динаміку рівня рентабельності підприємства, починаючи з 2021 року. Рентабельність – це якісний, вартісний показник, що характеризує рівень віддачі витрат або ступень використання ресурсів, що є в наявності, в процесі виробництва і реалізації продукції.

2.2. Аналіз фінансово-економічного стану ТОВ «ДІОСКУРС»

Стійкість фінансового стану підприємства залежить від вірного і раціонального вкладення фінансових ресурсів в активи, тому для його оцінки потрібно здійснити дослідження структури майна і джерела його утворення, знайти підстави змін складових майна і джерел. «Насамперед особлива увага при цьому приділяється виявленню причин, що не дуже добре впливають на фінансовий стан підприємства.

Фінансовий стан являє собою сукупність груп показників, таких як показники майнового стану, рентабельності, ділової активності, фінансової стійкості, ліквідності» [16, с. 614].

Аналіз майна підприємства здійснюється на основі бухгалтерського балансу підприємства за формою №1. Аналіз проводиться шляхом порівняння даних загальної вартості майна підприємства (валюти балансу) на початок і кінець звітного періоду. При цьому «зменшення валюти балансу за звітний період свідчить про скорочення підприємством господарської діяльності, що призводить до його неплатоспроможності» [18, с.152].

На основі табл. 2. 5. проведемо аналіз динаміки основних показників фінансового стану ТОВ «ДІОСКУРС» за 2021-2025 роки.

Таблиця 2. 5

Аналіз динаміки показників майнового стану ТОВ «ДІОСКУРС» за 2021 - 2025 роки

Показник	2021р.	2022р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відношення 2025 р. до 2021р., %
Часткаоборотних виробничих фондів	0,141	0,137	0,516	0,504	0,169	128,17
Часткаосновних засобів в активах	0, 051	0, 059	0, 058	0, 061	0, 060	95, 11
Коефіцієнт зносу основних засобів	0, 789	0, 780	0, 767	0, 761	0, 763	99, 24
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0, 229	0, 220	0, 233	0, 239	0, 237	102, 51
Частка оборотних виробничих активів	0, 018	0, 009	0, 033	0, 036	0, 013	164, 57
Частка оборотних виробничих фондів в обігових коштах	0,148	0,137	0,516	0,504	0,169	128,17
Коефіцієнт мобільності активів	0, 059	0, 067	0, 069	0, 077	0, 083	130, 76

Проаналізувавши дані табл. 2.5 можна зробити висновок, що частка оборотних виробничих фондів у звітному році, порівняно з базисним, збільшилась на 28,17 %, частка основних засобів в активах зменшилась на 5 %, рівень фізичного і морального зносу основних фондів у 2025 році у

порівнянні з 2021 роком, незначно зменшився на 0,76%. Частка обігових коштів у виробничій сфері зросла на 64,57%, частка мобільних активів на 30,76% у 2022 році, що характеризує діяльність підприємства з позитивного боку та вказує на її раціональність.

За даними табл. 2.5. побудуємо графік частки оборотних виробничих фондів в обігових коштах (рис. 2.5).

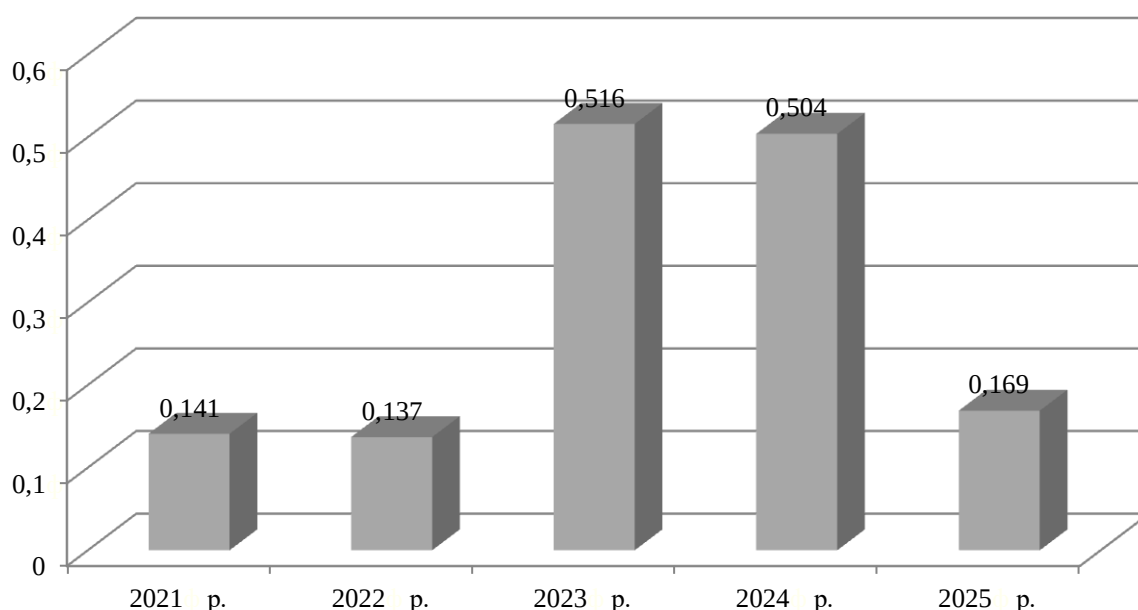

Рис. 2.5. Динаміка частки оборотних виробничих фондів в обігових коштах ТОВ «ДІОСКУРС» за 2021 -2025 роки, %

Рис. 2.5 відображає неоднозначну динаміку частки оборотних виробничих фондів в обігових коштах, так у 2023 році відбулося зростання даного показника, а починаючи з 2024 року – зниження.

Наступна група показників ділової активності показує результативність основної діяльності підприємства, що характеризується швидкістю обертання фінансових ресурсів підприємства. Дослідження здійснюється за допомогою коефіцієнтів оборотності. Нормативного значення показників не існує, тому що чим швидше обертаються ресурси підприємства, тим результативніше вони використовуються. Підвищений рівень коефіцієнтів обертання активів говорить про достатню завантаженість та високу ефективність використання виробничих потужностей, зменшення в структурі оборотних коштів

дебіторської заборгованості та запасів. Ефективність управління підприємством визначається швидкістю прискорення обертання ресурсів, що має знаходити своє відображення у зростанні належних показників. Сталий фінансовий стан підприємства в ринкових умовах значною мірою обумовлюється його діловою активністю.

На основі табл. 2. 6 проведемо аналіз показників ділової активності ТОВ «ДІОСКУРС» за 2021-2025 роки.

Таблиця 2. 6

Аналіз динаміки показників ділової активності ТОВ «ДІОСКУРС» за 2021-2025 роки

Показник	2021 р.	2022 р.	2023р.	2024р.	2025 р.	Відношення 2025 р. до 2021 р.,%
Оборотність активів, ресурсовіддача	0,974	0,948	0,900	0,789	0,846	88,92
Коефіцієнт оборотності обігових коштів	18,104	17,891	14,874	11,723	8,046	44,97
Період одного обороту обігових коштів	17	20	24	30	44	222,37
Коефіцієнт оборотності запасів	1, 248	1, 897	5, 724	4, 984	13, 210	696, 51
Період одного обороту запасів, днів.	89	189	62	72	27	14, 36
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	1,841	2,490	3,471	3,848	0,372	14,93
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,141	0,169	0,182	0,215	0,187	110,58

Ділова активність підприємства проявляється через «розширення ринків збуту продукції, підтримання ділової репутації (іміджу), вихід на ринок праці і капіталу тощо» [20, с. 490].

Проаналізувавши дані табл. 2.6 можна зробити висновок, що у звітному році коефіцієнт оборотності обігових коштів знизився на 55 % даний показник виражає, скільки разів за період обертається капітал,

вкладений в активи підприємства. Зниження даного показника означає зменшення ефективності використання наявних грошових ресурсів на підприємстві. Коефіцієнт оборотності власного капіталу підвищився майже на 11%, що свідчить про ефективність його використання. Період одного обороту обігових коштів підвищився в 2 рази, що говорить про уповільнення обертання оборотних активів підприємства. Коефіцієнт оборотності запасів підвищився у 7 разів, це вказує на ефективну роботу із запасами у виробничій діяльності господарства. Період одного обороту запасів зменшився майже на 86 %, що теж є позитивною рисою.

Це свідчить про добрий стан матеріального забезпечення для виробництва, але зростання та прискорення обороту запасів необхідно підвищувати, щоб отримати доходи від вкладеного капіталу.

За даними табл. 2.6 побудуємо графік коефіцієнта оборотності власного капіталу (рис. 2.6).

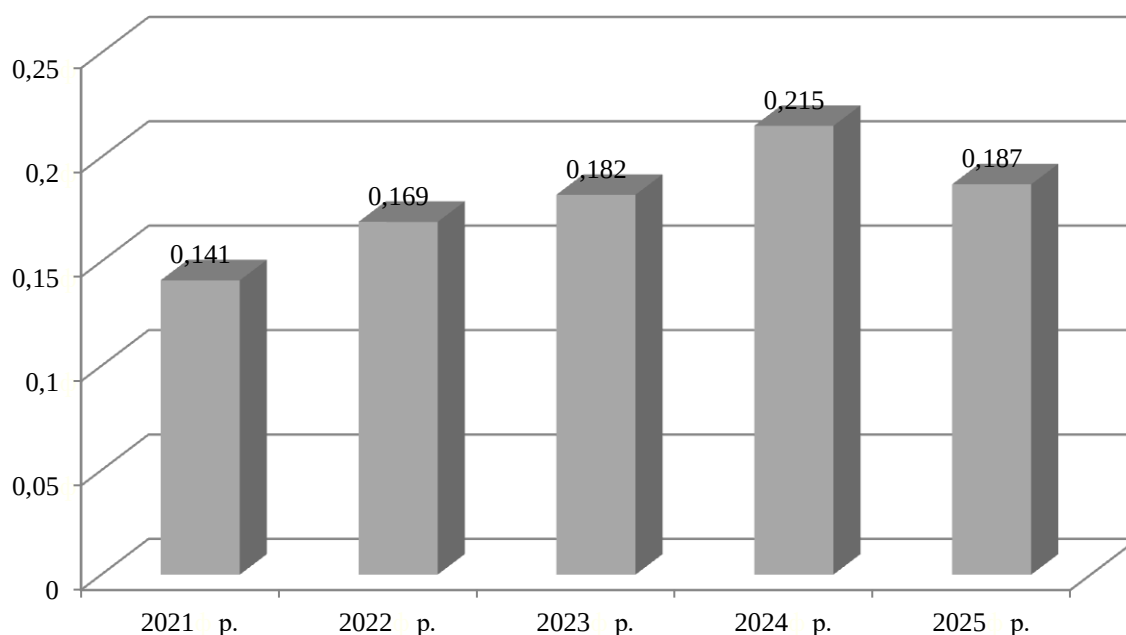

Рис. 2.6. Динаміка коефіцієнта оборотності власного капіталу ТОВ «ДІОСКУРС» за 2021 -2025 роки

Показники рентабельності представляють собою вартісні показники ефективності виробництва, які характеризують обсяг використання активів і інтенсивність віддачі капіталу у процесі виробництва

На основі табл. 2.7 проведемо аналіз динаміки показників рентабельності ТОВ «ДІОСКУРС» за 2021-2025 роки.

Таблиця 2.7

Аналіз динаміки показників рентабельності ТОВ «ДІОСКУРС»
за 2021-2025 роки

Показник	2021р.	2022р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відхилення 2025 р. до 2021р., (+;-)
Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності	0, 00671	0, 00943	0, 01689	0, 00210	0, 00985	0, 0042
Рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком	0, 01417	0, 01959	0, 00541	0, 00961	0, 03732	0, 02
Рентабельність власного капіталу	0,00391	0,00349	0,00110	0,00262	0,00989	0,01
Рентабельність виробничих фондів	0, 03425	0, 04843	0, 01200	0, 02167	0, 13425	0, 09
Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації	0,51842	0,52450	0,52335	0,50517	0,67225	0,15
Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від операційної діяльності	0,04741	0,05630	0,09306	0,04431	0,04427	-0,01
Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком	0,01817	0,02066	0,00602	0,01219	0,04427	0,02
Коефіцієнт реінвестування	12,61610	10,64706	39,23529	21,212	5,487	-5,16
Період окупності капіталу	254	289	916	477	102	-187,63
Період окупності власного капіталу	312	286	912	382	101	-185, 15

Проаналізувавши дані табл. 2.7 можна зробити висновок, що рентабельність власного капіталу у звітному році, порівняно з базисним, зросла на 0, 01%, що є позитивною зміною для підприємства. Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації також зросла на 0, 15%.

Тобто, вироблена продукція підприємством користується попитом і приносить дохід. Це означає, що діяльність підприємства є рентабельною.

Оцінка фінансової стійкості підприємства має на меті об'єктивний аналіз величини та структури активів і пасивів підприємства і визначення на цій основі міри його фінансової стабільності й незалежності, а також відповідності фінансово-господарської діяльності підприємства цілям його статутної діяльності, що спостерігається у табл. 2. 8.

Таким чином, згідно Поліщук В. – «Фінансова стійкість підприємства - це здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у мінливому внутрішньому і зовнішньому середовищі, що гарантує його платоспроможність та інвестиційну привабливість у довгостроковій перспективі в межах допустимого рівня ризику. Показники фінансової стійкості характеризують стабільність фінансового стану підприємства, яка забезпечується високою часткою власного капіталу в загальній сумі використовуваних фінансових засобів» [21, с.70-73].

Таблиця 2.8

Аналіз динаміки показників фінансової стійкості

ТОВ «ДІОСКУРС» за 2021 -2025 роки

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відношення 2025 р. до 2021 р., %
1	2	3	4	5	6	7
Власні обігові кошти (робочий, функціонуючий капітал)	314537	354916	483054	150384	178614	50,33
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,751	0,834	0,939	1,779	0,950	113,98
Маневреність робочого капіталу	0, 184	0, 158	0, 549	0, 569	0, 178	112, 45
Маневреність власних обігових коштів	0, 003	0, 005	0, 006	0, 011	0, 015	270, 42

Продовження таблиці 2. 8

Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів	4, 263	6, 319	1, 821	3, 533	5, 620	88, 93
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт покриття запасів	0, 745	0, 993	1, 084	1, 771	1, 058	106, 54
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,898	0,990	0,996	0,801	0,996	100,62
Коефіцієнт фінансової залежності	1, 003	1, 010	1, 004	1, 248	1, 004	99, 39
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0, 042	0, 050	0, 060	0, 159	0, 073	145, 46
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0, 008	0, 010	0, 004	0, 008	0, 004	38, 27
Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування)	98,705	100,00	254,197	97,822	262,917	262,92
Коефіцієнт фінансової стійкості	0, 989	0, 990	0, 996	0, 801	0, 996	100, 62

Проаналізувавши дані табл. 2.8 можна зробити висновок, що ТОВ «ДІОСКУРС» є фінансово стійким підприємством, що з кожним роком закріплює свої фінансові показники. Аналіз фінансової стійкості показав наявність у підприємства можливостей по залученню додаткових позикових засобів, здатність погасити поточні зобов'язання за рахунок активів різного ступеня ліквідності.

Ліквідність – це платоспроможність постачальника та «його здатність забезпечити своєчасне виконання боргових зобов'язань» [22, с.384].

Динаміка показників ліквідності підприємства наведена в табл. 2. 9.

Таблиця 2.9

Аналіз динаміки ліквідності ТОВ «ДІОСКУРС» за 2021-2025 роки

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відношення 2025 р. до 2021р.
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт поточної ліквідності	7, 81	6, 02	16, 37	8, 72	20, 20	335, 52
Коефіцієнт швидкої ліквідності	4,52	5,22	7,93	4,33	16,78	321,15
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0, 03	0, 02	0, 09	0, 17	0, 28	1034, 17
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	0, 40	0, 49	1, 23	0, 35	0, 87	177, 82

Проаналізувавши дані табл. 2.9 можна зробити висновок, що ТОВ «ДІОСКУРС» являється ліквідним та платоспроможним. Це означає, що підприємство має змогу вчасно та в повному обсязі розрахуватися за своїми зобов'язаннями. За даними табл. 2.9 побудуємо графік (рис 2. 7).

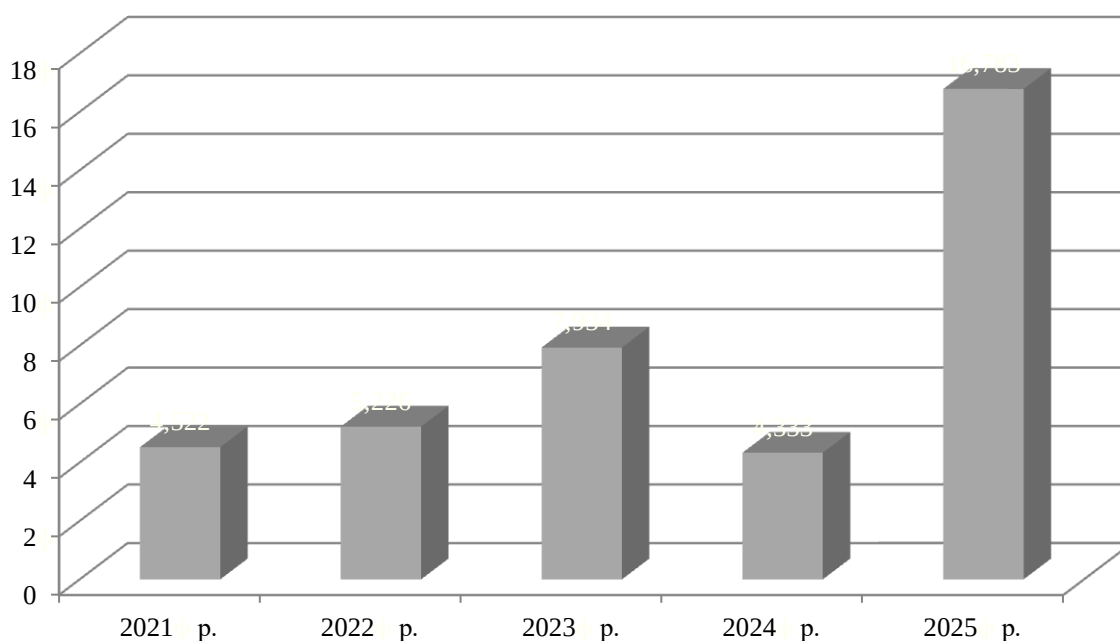

Рис. 2.7. Динаміка коефіцієнта швидкої ліквідності ТОВ «ДІОСКУРС» за 2021 -2025 роки

На рис. 2.7 спостерігається неоднозначна тенденція зростання коефіцієнта швидкої ліквідності, так у зростання даного показника відбулося у 2023 та 2025 роках. У 2025 зростання було стрімким, більш ніж у половину.

2.3. Аналіз інвестиційної привабливості ТОВ «ДІОСКУРС»

Здійснення аналізу інвестиційного потенціалу підприємства є відповідальним кроком з формування сукупності заходів, пов'язаних з підвищенням інвестиційного потенціалу підприємства. Результати такого оцінювання в насамперед потрібні для потенційного інвестора, який планує вкладати кошти в те чи інше підприємство. Для самого підприємства це є важливий показник ефективності його господарської діяльності. Слід зазначити, що за допомогою оцінювання можна визначити економічний і фінансовий потенціали підприємств-конкурентів сільськогосподарської галузі.

Прибуток ТОВ «ДІОСКУРС» утворюється з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат, сплати податків та зборів до бюджету і витрат по оплаті праці. З балансового прибутку сплачуються відсотки по кредитах банку, а також вносяться передбачені законодавством України податки та інші платежі до бюджету. Проаналізуємо наявність та структуру майнової бази підприємства ТОВ «ДІОСКУРС».

Дані таблиці додатку В свідчать про те, що загальна вартість майна підприємства протягом 2021 - 2025 рр. збільшилась на 2457 тис. грн. (25, 1%). Такі зміни відбулись за рахунок зміни власного капіталу. Так в 2022 р. в порівнянні з 2021 р. вартість власного капіталу збільшилась на 2585 тис. грн. (131,5 %) тис. грн. В той же час не змінилася сума резервного капіталу, яка так і становить 1549 тис. грн. Статутний (пайовий) капітал зменшився на 700 тис. грн., що у відсотковому значенні становить – 22, 8%. Кредиторська заборгованість в 2025 р. в порівняно з 2021 р. зменшилась на 128 тис. грн.

На основі даних додатку В побудуємо графік (рис. 2.8).

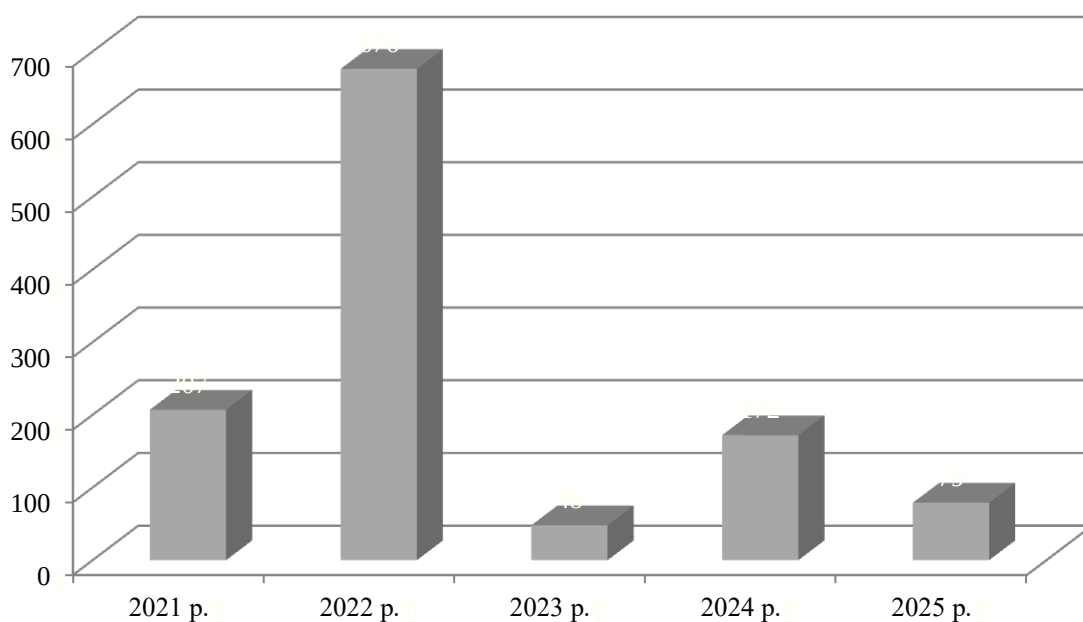

Рис.2. 8. Динаміка кредиторської заборгованості ТОВ «ДІОСКУРС» за 2021-2025 роки, тис.грн.

Рис. 2. 8 відображає позитивну динаміку зміни обсягу кредиторської заборгованості, починаючи з 2023 року, підприємство знижувало обсяги позикових коштів, це означає, що ТОВ «ДІОСКУРС» вистачало власних коштів для виробництва продукції, це, безумовно, є позитивною зміною у діяльності підприємства.

Кошти, що використовуються для формування капіталу підприємства, мають свою ціну, її величина або вартість капіталу, певною мірою визначається наявністю у підприємства можливостей вибору джерел фінансування. Окремі види залучених коштів (кредити банку, кредиторська заборгованість) мають для підприємства абсолютно різну вартість. Розглянемо динаміку та структуру позикових коштів ТОВ «ДІОСКУРС» на. Проаналізувавши дані можна зробити висновок, що товариство використовує у своїй діяльності тільки поточні позикові кошти. У складі позикових коштів найбільшу питому вагу має кредиторська заборгованість, яка в 2025р. в порівнянні з 2021 р. зменшилась на 128 тис. грн. (61,8 %). Короткострокові кредити банків та довгострокові зобов'язання

підприємством не залучалися. На підприємстві в 2025 р. в порівнянні з 2021 р. знизилася заборгованість за іншими зобов'язаннями - на 89 тис. грн. (74,2 %). У той же час спостерігається зменшення заборгованості за поточними зобов'язаннями: розрахунки з бюджетом - на 9 тис. грн., зі страхування та з оплати й зовсім відсутня заборгованість. Зменшення кредиторської заборгованості в цілому в 2025 р. в порівнянні з 2021 р. на 302 тис. грн. (73,1%) заслуговує позитивної оцінки.

Фінансування для розширення і розвитку підприємства проводиться за рахунок запозичених та власних обігових коштів. Таким чином, «для оцінки реального ступеня ліквідності підприємства спочатку необхідно здійснити аналіз ліквідності балансу. Ліквідність балансу залежить від ступеня відповідності величини наявних платіжних коштів величині боргових зобов'язань. Для визначення ліквідності балансу необхідно порівняти підсумки з кожної групи активів і пасивів» [23, с.11-25].

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо виконуються умови: $A1 \geq P1$; $A2 \geq P2$; $A3 \geq P3$; $A4 \leq P4$.

Окрім цього, у даному випадку, можна процитувати Кучерук Т.Ю. – «якщо виконуються перші три нерівності, тобто поточні активи перевищують зовнішні зобов'язання підприємства, то обов'язково виконується остання нерівність. Це означає наявність у підприємства власних оборотних коштів, тобто дотримується мінімальна умова фінансової його стійкості. Недотримання будь якої із перших трьох нерівностей означає, що ліквідність балансу більшою або меншою мірою відрізняється від абсолютної» [24, с.640].

Аналіз ліквідності балансу полягає в порівнянні коштів за активом, згрупованих за ступенем спадної ліквідності, з короткостроковими зобов'язаннями за пасивом, що групуються за ступенем терміновості їхнього погашення. Аналіз ліквідності балансу підприємства ТОВ «ДІОСКУРС» розглянемо в табл. 2. 10.

Таблиця 2.10

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «ДІОСКУРС» за 2021 – 2025 рр.

Актив	Роки		Пасив	Роки		Платіжний надлишок або нестача	
	2021 р.	2025 р.		2021 р.	2025 р.	2021 р.	2025 р.
A1	2774,00	3339,00	П1	207, 00	79	2567,00	3260,00
A2	99, 00	1746, 00	П2	0	0	99,00	1746,00
A3	2626, 00	3836, 00	П3	0	0	2666,00	3836,00
A4	4278, 00	3313, 00	П4	9570,00	12155,00	-5292,00	8842,00
Баланс	9777, 00	12234, 00	Баланс	9777,00	12234,00	-	-

Проаналізувавши дані табл. 2. 10 можна зробити висновок, що баланс ТОВ

«ДІОСКУРС» не є абсолютно ліквідним. Керівництву треба звернути на це увагу і з'ясувати причини такого негативного становища. Але підприємство є ліквідним, оскільки поточні активи перевищують поточні зобов'язання як на початок аналізованого періоду так і на кінець.

Серед показників ефективності діяльності господарюючого суб'єкта важливе місце посідають показники ефективності використання капіталу, які відображають прискорення або уповільнення руху капіталу та його віддачу. У світовій практиці широкого застосування набув показник міри ефективності використання капіталу – прибутковість.

Коефіцієнт прибутковості визначається відношенням прибутку до капіталу, що інвестується:

$$PM_{2021} = \frac{2846}{9777} = 0,291$$

$$PM_{2022} = \frac{578}{10740} = 0,054$$

$$PM_{2023} = \frac{-1204}{8370} = -0,144$$

$$PM_{2024} = \frac{896}{9390} = 0,095$$

$$PM_{2025} = \frac{3015}{12234} = 0,25$$

Розглянемо прибутковість ТОВ «ДІОСКУРС» більш детально в на основі

таблиці табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Аналіз прибутковості капіталу ТОВ «ДІОСКУРС» за 2021 – 2025 роки, тис. грн.

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 Р.	2025 Р.	Відхилення	
						(+,-)	%
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	8871,00	8654,00	13703,00	10044,00	12235,00	3581,00	141,40
Собівартість реалізованої продукції	6162, 00	5880, 00	10966, 00	8860, 00	8813, 00	2933, 00	149, 90
Інші операційні доходи	7513,00	7800,00	7275,00	5857,00	2246,00	- 5554,00	28,80
Адміністративні витрати	403,00	493,00	608,00	664,00	617,00	124,00	125,20
Витрати на збут	-	24, 00	-	-	-	-24, 00	-
Інші операційні витрати	5132,00	5680,00	7512,00	5530,00	5,00	- 5675,00	0,10
Інші фінансові доходи	28, 00	23, 00	5, 00	32, 00	19, 00	-4, 00	82, 60
Фінансові витрати	136, 00	153, 00	126, 00	46, 00	3, 00	-150, 00	2, 00
Чистий прибуток	3161, 00	4247, 00	1771, 00	833, 00	5062, 00	815, 00	119, 20

Проаналізувавши дані табл. 2.11. можна зробити висновок, що ТОВ «ДІОСКУРС» є прибутковим підприємством, так у 2025 році, порівняно з 2021 роком, чиста виручка від реалізації продукції зросла на 41,40 %, чистого прибутку у звітному році, порівняно з базисним, підприємство отримало на 19, 20% більше. Це означає, що ТОВ «ДІОСКУРС», протягом досліджуваних років раціонально використовувало свої ресурси, з метою отримання прибутку. За даними табл. 2. 11. побудуємо графік (рис. 2.9).

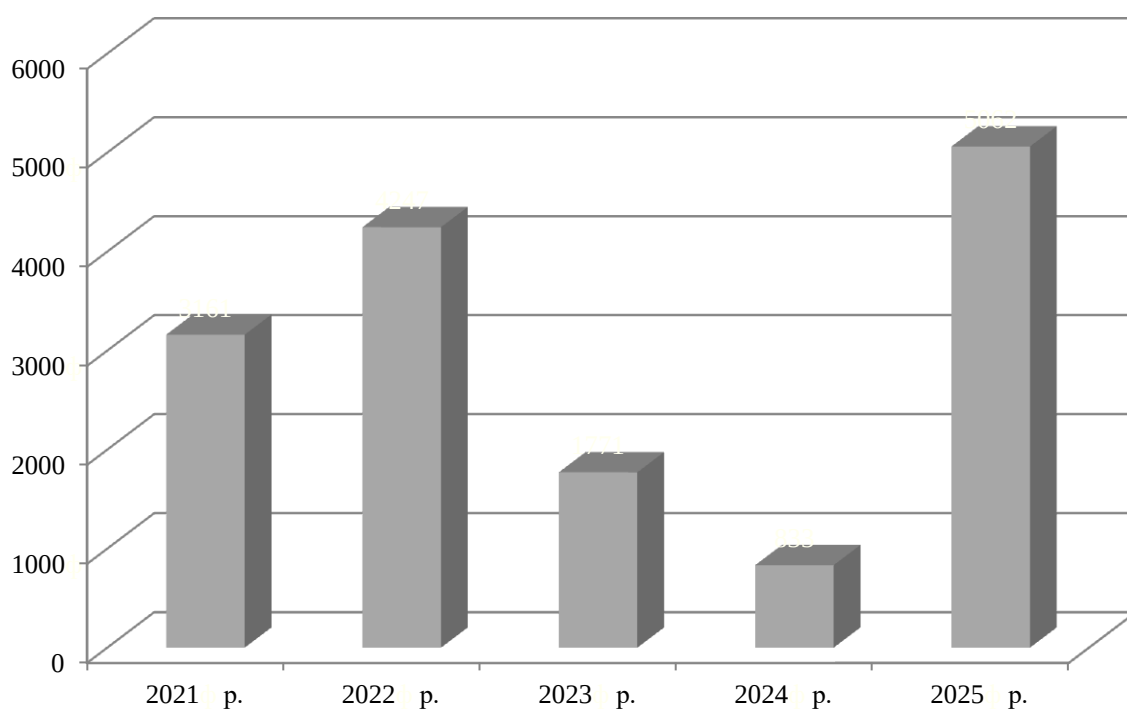

Рис. 2.9. Динаміка чистого прибутку ТОВ «ДІОСКУРС» у динаміці за 2021-2025 роки, тис. грн.

Рис. 2.9 відображає неоднозначну тенденцію у динаміці отримання чистого прибутку підприємством, так у 2021 році, спостерігається зростання обсягу прибутку, а у 2023-2024 роках – зниження. У 2025 році обсяг отриманого прибутку значно зріс, має максимальне значення за досліджувани роки.

Висновки до розділу 2

Проаналізувавши дані аналітичного розділу можна зробити наступні висновки:

1. Основними видами діяльності ТОВ «ДІОСКУРС» є вирощування сільськогосподарських культур та реалізація продукції, зокрема зернових культур, а також вирощування та реалізація продукції тваринництва, а саме приросту свиней. Але головним видом діяльності є вирощування продукції рослинництва.

2. Протягом досліджуваних років найбільшу питому вагу у структурі товарної продукції займає соняшник. У 2022 році товарна продукція рослинництва господарства складала 52,96% від всієї товарної продукції підприємства, 26,94 % - товарна продукція тваринництва, а 20,10 % складала послуги сільського господарства. У 2025 році господарство припинило займатися виробництвом продукції тваринництва і повністю зосередилося на вирощуванні продукції рослинництва.

3. ТОВ «ДІОСКУРС» має середній рівень спеціалізації.

4. У 2025 році, порівняно з 2021 роком, відбулося зростання обсягу виробленої валової продукції в розрахунку на 100 га с.г. угідь майже на 11 %. Загальний рівень рентабельності ТОВ «ДІОСКУРС» у 2025 році, порівняно з 2021 зріс на 5,3%. Це вказує на те що, діяльність підприємства є ефективною.

5. Баланс ТОВ «ДІОСКУРС» не є абсолютно ліквідним. Керівництву треба звернути на це увагу і з'ясувати причини такого негативного становища. Але підприємство є ліквідним, оскільки поточні активи перевищують поточні зобов'язання як на початок аналізованого періоду так і на кінець.

6. ТОВ «ДІОСКУРС» є прибутковим та ліквідним підприємством, а це означає що інвестиційна привабливість даного підприємства має високий рівень.

РОЗДІЛ 3.

ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Економетричне моделювання впливу власного і позикового капіталу на загальний капітал підприємства ТОВ «ДІОСКУРС»

Проведемо дослідження впливу власного і позикового капіталу на загальний капітал ТОВ «ДІОСКУРС» із застосуванням економіко-математичних методів. Аналіз капіталу за допомогою економетричних методів включає: з'ясування чинників, що можуть впливати на їх розмір; формування масиву статистичної інформації; знаходження регресійних залежностей; оцінка адекватності моделей, їх економічна інтерпретація і практичне використання.

У табл. 3. 1. наведено дані щодо капіталу, які було досліджено за 2021- 2025 роки ТОВ «ДІОСКУРС».

Таблиця 3. 1.

Капітал підприємства ТОВ «ДІОСКУРС» за 2021-2025 рр.

№ з/п	Період	Загальний капітал, тис.грн. У	Власний капітал, тис. грн. X1	Позиковий капітал, тис.грн. X2
1	2021 р	108968	4361	5944
2	2022 р	101395	4361	5591
3	2023 р	116353	4361	0
4	2024 р.	197032	4361	21904
5	2025 р.	226256	4361	3930

На основі наведених даних спостережень побудуємо множинну лінійну регресійну модель, яка встановлює залежність загального капіталу від власного і позикового.

$$y_i = a_0 + a_1 X_{1i} + a_2 X_{2i} + l_i \quad (3.1)$$

де a_0 – постійна складова капіталу y_i (початок відліку); a_1, a_2 – коефіцієнти регресії.

Існують різні способи оцінювання параметрів регресії. Найпростішим, найуніверсальнішим є метод найменших квадратів.

За допомогою функції ЛИНЕЙН знайдено параметри регресії для даної моделі:

	a2=	a1 =	a0=
	1, 408	1, 634	-2445, 6
Sai=	1,011	2,123	3014,238
R2=	0, 891	523, 962	=S
F=	12, 285	3	= n-m-1

Тобто рівняння лінійної моделі має такий

$$\text{вигляд: } Y_1 = -2445, 656 + 1, 634 * X_1 + 1,408 * X_2$$

Оцінені значення параметрів регресії інтерпретуються так: якщо за інших рівних умов власний капітал зросте на 1 грн., то загальний капітал Y зменшиться на 1, 634 грн., а при зростанні позикового капіталу X_2 на 1 грн., загальна сума капіталу зросте на 1,408 грн.

Виконаємо розрахунок коефіцієнта детермінації R^2 :

$$R^2 = 1 - \frac{\sum_{i=1}^6 y_i^2}{\sum_{i=1}^6 (y_i - \bar{y})^2} = 0,891$$

Коефіцієнт детермінації R^2 показує залежить Y від розподілу X_1 , X_2 . Таким чином, отримано, що загальний капітал на 89,1 % залежить від власного і позикового капіталу підприємства.

Перевіримо адекватність побудованої моделі даним спостережень.
Для цього скористаємось F – критерієм Фішера.

Обчислимо розрахункове значення F – статистики:

$$F_p = \frac{R^2/m}{(1 - R^2)/(n - m - 1)} = \frac{0,891/2}{(1 - 0,891)/6 - 2 - 1} = 12,28$$

За статистичними таблицями F-розподілу Фішера для заданої надійної ймовірності $P=0,90$ і числа ступенів вільності $k_1=m=2$ (m – кількість факторів у рівнянні регресії) $k_2=n-m-1=6-2-1=3$ (n – кількість спостережень) знаходимо

критичне значення $F_{P;k_1;k_2}$:

$$F_{0,1; 2;3} = 5,462.$$

Так як $12,28 > 5,462$, тобто розрахункове значення F-статистики більше критичного $F_p > F_{0,1; 2;3}$, то з надійністю 90 % побудовану математичну модель можна вважати адекватною даним спостережень.

Зробимо аналіз статистичної значимості отриманих параметрів a_j ($j = \overline{0, m}$ множинної лінійної регресії. Для цього необхідно оцінити m)

дисперсію S_{aj}^2 і стандартне відхилення параметрів регресії.

$$S_{a0} = 3014,238$$

$$S_{a1} = 2,123;$$

$$S_{a2} = 1,011.$$

За тестом Стьюдента табличне значення t-статистики знаходимо за таблицею t-критерію для числа ступенів вільності $k=n-m-1=6-2-1=3$ і заданої надійної ймовірності $P=0,95$:

$$t_{P;k} = t_{0,15;3} = 1,924.$$

Перевіримо значимість a_1 , для чого розрахуємо значення коефіцієнта t-статистики t_{p1} :

$$t_{p1} = \frac{a_1}{S_{a1}} = \frac{1.634}{2.123} = +0.770$$

Так як $0,770 < 1,924$, то нульова гіпотеза $H_0: \alpha_1 = 0$
тобто не

може бути відхилена. Таким чином не може бути статистично доведено, що фактор X_1 має статистично значимий вплив на економічний показник Y ,

оцінку a_1 не можна вважати значимою.
параметра

Перевіримо значимість коефіцієнта a_2 . Розрахункове значення t -
статистики t_{p2} дорівнює:

$$t_{p2} = \frac{a_2}{S_{a2}} = \frac{1.408}{1.011} = 1.39.$$

Так як $1,39 < 1,924$, то нульова гіпотеза $\alpha_2 = 0$
тобто не

може бути відхилена. Таким чином t -тест для даної вибірки статистично підтвердив, що значення відмінно від нуля, оцінку можна
 α_2 параметра α_2

вважати значимою.

Перевіримо значимість коефіцієнта a_2 . Розрахункове значення t -
статистики t_{p2} дорівнює:

$$t_{p2} = \frac{a_2}{S_{a2}} = \frac{1.408}{1.011} = 1.39.$$

Так як $1,39 < 1,924$, то нульова гіпотеза $\alpha_2 = 0$
тобто не

може бути відхилена. Таким чином t -тест для даної вибірки статистично підтвердив, що значення відмінно від нуля, оцінку можна
 α_2 параметра α_2

вважати значимою.

Діаграма залежності загального капіталу від власного ТОВ «ДІОСКУРС» наведена на рис. 3. 1.

Рис. 3.1. Залежність загального капіталу від власного капіталу ТОВ «ДІОСКУРС»

З рис. 3.1 спостерігаємо, що при зростанні власного капіталу ТОВ «ДІОСКУРС» загальна сума капіталу підприємства зростає.

Далі розглянемо залежність суми загального капіталу від позикового в ТОВ «ДІОСКУРС» (рис. 3. 2).

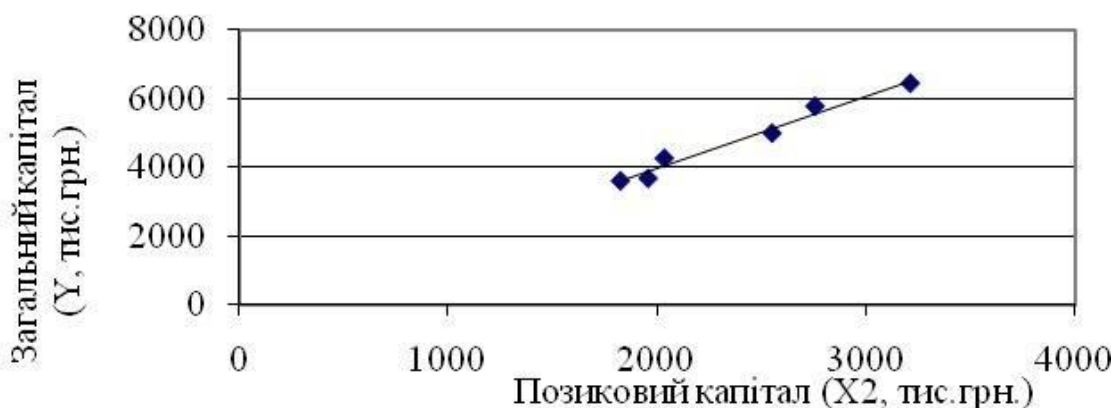

Рис. 3.2. Залежність загального капіталу від позикового капіталу ТОВ «ДІОСКУРС»

З графіку видно, що зростання позикового капіталу призводить до зростання загального капіталу підприємства.

Частинні коефіцієнти еластичності для базисних даних у випадку множинної лінійної регресії обчислимо за формулою:

$$K_{xij} = \frac{x_{ij}}{y_i}$$

Обчислимо еластичність K_{x1i} показника Y відповідно відносно

факторів X_1 і X_2 (табл. 3.1).

Розрахунок коефіцієнту еластичності K_e виконаємо за формулами:

$$K_{x1} = a_1 \frac{\bar{x}_1}{\bar{y}} = 1, \frac{634\,2392,42}{4781,27} = 0,81,$$

$$K_{x2} = a_2 \frac{\bar{x}_2}{\bar{y}} = 1, \frac{408\,2392,42}{4781,27} = 0,70.$$

Коефіцієнт еластичності e показує, на скільки відсотків зміниться загальний капітал, якщо власний капітал зміниться на один відсоток. Тобто при зростанні власного капіталу на 1% еластичність загального капіталу підприємства зросте на 0,81%, і при зростанні позикового капіталу на 1% еластичність загального капіталу підприємства зросте на 0,70%.

Таким чином, розрахована економетрична модель показала, що на загальний капітал підприємства суттєвий вплив має позиковий капітал, при зростанні якого на 1 грн. загальний капітал зросте на 0,4 грн. Зростання позикового капіталу на 1% призведе до зростання загального капіталу ТОВ «ДІОСКУРС» на 0,5%. Побудована модель є адекватною за критерієм Фішера.

3.2. Обґрунтування напряму інвестування та визначення його ефективності

ТОВ «ДІОСКУРС» має на меті вдосконалити техніко-виробничий процес вирощування зернових та технічних культур. Тому виникла ідея впровадження нової технічної бази виробництва, результатом чого передбачається підвищення рівня рентабельності виробництва та розширення

напрямків реалізації готової продукції.

Після того, як комбайн покинув поле, виникає завдання підготувати ґрунт для роботи в наступному сезоні. Для вирішення цього завдання Case пропонує систему основного обробітку Ecolo-Tiger.

Головне завдання основного обробітку складається в змішуванні пожнивних залишків з ґрунтом, розпушенні ущільненого ґрунту, і вирівнюванні поверхні ґрунту перед внесенням добрив і передпосівної обробкою.

Стан ґрунту є одним з найважливіших факторів, від якого залежить майбутній урожай. В основі розробки кожної моделі Ecolo-Tiger лежить багаторічний досвід обробітку землі для досягнення найбільш високої врожайності. У розробку Ecolo-tiger закладені параметри, що забезпечують гнучкість в підборі оптимальної конфігурації та режиму обробки ґрунту, з одного боку, і максимально міцна конструкція для найважчих умов експлуатації, з іншого. Є широкий вибір конфігурацій, зокрема установка подрібнювачів або дисків і додаткових попередніх стійок.

Стандартним обладнанням є пристрій безпеки, скоба для кріплення страхувальної ланцюга, що коливається стійка для шлангів, сигнальні вогні і відбивачі. Х-подібна рама оснащена регульованим гідравлічним притискати пристроєм для більш агресивної обробки, подрібнення і перемішування масивних пожнивних залишків. попередні стійки монтується перед і між основними стійками для поліпшення якості обробки і розбивання грудок ґрунту. Вони дозволяють виробляти ефективну обробку в важких умовах.

Попередні стійки можуть оснащуватися 5-ти і 7-ми дюймовими наконечниками tiger для досягнення максимального подрібнення поверхні ґрунту і менших грудок. Параболічні стійки для глибокої обробки мають велике зусилля ходу. Вони піднімають і подрібнюють ущільнені шари ґрунту і прикривають більше пожнивних залишків, ніж стійки прямої конструкції. Оснащені наконечниками tiger і прикривають накладками, вони забезпечують відмінну змішування ґрунту і пожнивних залишків.

Кулачкова конструкція підвіски з автовозврата забезпечує постійну глибину обробки без пропусків і якісне подрібнення. Прикривають накладки встановлюються на параболічних стійках.

Вони використовуються для обробки пожнивних залишків, що містяться в ґрунті. Гвинтове регулювання дозволяє більш точно регулювати глибину на кожній стороні вирівнювання. Маточина диска - замикається кришка для забезпечення легкого доступу при сервісному обслуговуванні.

DMI Ecolo-Tiger 730 В покращує якісні показники посіву, а внаслідок збільшується врожай польових культур. Також її функціональні особливості дозволяють впроваджувати перспективні технології вирощування польових культур, такі як No-till і Mini-till котрі є дуже рентабельними і перспективними.

Для визначення теперішньої вартості 300 тис. грн. через 5 років, ми сподіваємось на щорічний рівень ризику, пов'язаний з реалізацією проектів під 15 %. Отже, якщо

$$FV = PV \times (1 + R)^N,$$

$$PV = \frac{FV}{(1 + R)^N},$$

тоді

(3.2)

де PV – теперішня вартість коштів;

FV — майбутня вартість коштів;

R — річна ставка процента;

N — кількість років.

Якщо нарахування відсотків планується більше одного разу за рік, то розрахунок проводять за формулою:

$$PV = FV \times \left(\frac{1}{1 + R / m} \right)^{m \times N},$$
(3.3)

де m — кількість нарахувань за рік, од.

Як свідчать дані табл. 3.2, значення факторів зростає від часу і росту складного процента. Таким чином, якщо зазначені фактори підставити в знаменник останнього рівняння, теперішня вартість 300 тис. грн. через 5 років буде складати:

$$300 \text{ тис. грн.} / (1 + 0,15)^5 = 149,2 \text{ тис. грн.}$$

Таблиця визначення теперішньої вартості економить багато зусиль для підрахування різних її факторів. Ця таблиця, наприклад, показує, що вартість зменшується, коли зростає проміжок часу, а також коли підвищується ставка дисконту.

В табл. 3.2 наведені лише ті значення факторів, які, якщо їх перемножити на майбутню вартість, дають значення теперішньої вартості.

В попередньому розрахунку перед нами стояло завдання визначити теперішню вартість 300 тис. грн. через 5 років, досить було подивитись на кількість років та відповідний процентний фактор теперішньої вартості - (PVIF) Present Value interest Factor згідно з поданою дисконтною ставкою. Як показано, цей фактор становить 0,1492.

$$PV = FV \times \frac{1}{(1 + PVIF \cdot i)^n} = FV \times \quad (3.4)$$

PVIF - фактор (множник) поточної вартості, стандартні значення якого наведені в таблиці значень фактора поточної вартості.

Таблиця теперішньої вартості очевидно економить фінансистам багато часу та зусиль. Зверніть увагу на те, що за пониження ставки дисконту росте значення теперішньої вартості, коли ж ставки ростуть, вартість падає. Отже, має бути зрозуміло, що поняття теперішньої вартості є важливим фактором для вибору рішення про вкладання грошей та інвестицій в розвиток підприємства.

Припустимо, що підприємство сподівається одержати наступні суми грошей за наступні чотири роки.

Таблиця 3.2

Очікувані суми грошей, грн.

Рік	Грошовий потік
1	200780
2	210098
3	220091
4	209173
5	210928

Теперішня вартість всього грошового потоку є простою сумою вартості грошових потоків за кожен рік. Якщо дисконтна ставка дорівнює 10 %, теперішня вартість грошових потоків за 5 років дорівнюватиме 97805,63 грн. Проведемо оцінку інвестиційної привабливості довгострокових капітальних вкладень в табл. 3.3.

Таблиця 3. 3

Оцінка інвестиційної привабливості довгострокових капітальних вкладень

Період часу, років	Грошовий потік, грн.	Фактор поточної вартості, коеф.	Поточна вартість, грн.
0	- 300000	1,0000	- 300000
1	200780	0, 8696	179898, 88
2	210098	0, 7576	159170, 24
3	220091	0, 6579	144797, 87
4	209173	0, 5714	119521, 45
5	210928	0, 4975	104936, 68
NPV	X	X	+408325,12

Даний інвестиційний проект є доцільним і прибутковим. Його прибутковість становить 408325,12 грн.

Фінансовий план інвестиційного проекту. Згідно Ворсовського О. В. «фінансово-господарська діяльність будь-якого підприємства спрямована на завоювання чи збереження в умовах ринку достойної конкурентної позиції, тому передбачає не тільки аналіз і оцінку досягнутих результатів, а й планування майбутньої діяльності, зокрема складання коротко- та довгострокових фінансових планів. Успішна реалізація таких планів забезпечує досягнення відповідної конкурентної позиції на ринку та сприяє подальшому економічному зростанню підприємства.

Фінансове планування — це процес розробки системи фінансових планів, який полягає у визначенні фінансових цілей, встановленні ступеня відповідності цих цілей поточному фінансовому стану підприємства та формулюванні послідовності дій, спрямованих на досягнення поставлених цілей. У процесі планування розробляють узагальнюючі фінансові показники кількісного та якісного характеру і визначають найбільш ефективні шляхи їх досягнення” [9].

Таблиця 3.4

Графік погашення платежів

Дата	Залишок на початок періоду	Всього виплачено	в тому числі		Залишок на кінець періоду
			%	тіло кредиту	
12. 01.2026	300000	-	-	-	300000
12.02. 2026	300000	3825	3825	-	300000
12. 03.2026	300000	3452	3452	-	300000
12.04. 2026	300000	3825	3825	-	300000
12. 05.2026	300000	3690	3690	-	300000
12.06. 2026	300000	153825	3825	150000	150000
12.07. 2026	150000	1845	1845	-	350000
12. 08.2026	150000	1912	1912	-	150000
12.09. 2026	150000	51912	1912	50000	100000
12.10. 2026	100000	1230	1230	-	100000
12. 11.2026	100000	1275	1275	-	100000
12.12. 2026	100000	1230	1230	-	100000
12. 01.2023	100000	101275	1275	100000	-
Всього	X	329296	29296	300000	X

Складемо графік погашення платежів, якщо відсоткова ставка – 15 %, дата взяття кредиту – 12. 01.2023 р., термін кредиту – 1 р., відсотки погашаються щомісячно, в кінці місяця, відсотки будуть нараховуватись за

системою факт/факт, тіло кредиту буде погашатись таким чином: 150000 грн.

- 11.06. 2023, 50000 грн. - 11. 09.2023, 100000 грн. – 11.01. 2024.

- 11. 01.2026 - 11.02. 2023 = $300000 * 0,15 * 31/365 = 3825$
- 11. 02.2026 - 11.03. 2023 = $300000 * 0,15 * 28/365 = 3452$
- 11. 03.2026 - 11.04. 2023 = $300000 * 0,15 * 31/365 = 3825$
- 11. 04.2026 - 11.05. 2023 = $300000 * 0,15 * 30/365 = 3690$
- 11. 05.2026 - 11.06. 2023 = $300000 * 0,15 * 31/365 = 3825$
- 11. 06.2026 - 11.07. 2023 = $150000 * 0,15 * 30/365 = 1845$
- 11. 07.2026 - 11.08. 2023 = $150000 * 0,15 * 31/365 = 1912$
- 11. 08.2026 - 11.09. 2023 = $150000 * 0,15 * 31/365 = 1912$
- 11. 09.2026 - 11.10. 2023 = $100000 * 0,15 * 30/365 = 1230$
- 11. 10.2026 - 11.11. 2023 = $100000 * 0,15 * 31/365 = 1275$
- 11. 11.2026 - 11.12. 2023 = $100000 * 0,15 * 30/365 = 1230$
- 11. 12.2026 - 11.01. 2023 = $100000 * 0,15 * 31/365 = 1275$

Оцінка ризику інвестиційного проекту. Варто зазначити, що «ідея кількісного підходу до оцінки ризику ґрунтується на тому, що невизначеність може бути поділена на два види. Якщо невизначені параметри спостерігаються досить часто за допомогою статистики або імітаційних експериментів, то можна визначити частоти появи даних подій. Такий тип невизначеності має назву статистичної невизначеності. При достатній кількості спостережень частоти розглядаються як наближене значення ймовірностей подій.

Якщо окремі події, які нас цікавлять, повторюються досить рідко або взагалі ніколи не спостерігалися і їх реалізація можлива лише в майбутньому, то має місце нестатистична невизначеність. У цьому випадку використовується суб'єктивна ймовірність, тобто експертні оцінки її величини.

Методологічною базою аналізу і ризику інвестиційних проектів є розгляд вихідних даних як очікуваних значень певних випадкових величин з відомими законами імовірнісного розподілу. Закон розподілу випадкової величини та їх ймовірностями. Наприклад, доходність певного проекту може характеризуватися наведеним нижче законом розподілу” [14].

Випадкова величина, яка набуває певних окремих значень, називається дискретною. Таблиця є прикладом закону розподілу дискретної випадкової величини. Закон розподілу характеризується кількома показниками, зокрема математичним очікуванням, дисперсією, середньоквадратичним відхиленням, коефіцієнтом варіації.

Математичним очікуванням, або середнім очікуваним значенням випадкової величини X , називається число, яке дорівнює сумі добутків значень величини (x) на відповідні ймовірності (P_i) :

Невизначеність характеризується розсіянням можливих значень випадкової величини довкола її очікуваного значення. Для характеристик ризику як міри невизначеності використовуються такі показники:

$$1) \text{ дисперсія } D(x) = M[x - M(x)]^2; \quad (3.5)$$

$$2) \text{ середньоквадратичне відхилення } G = \sqrt{D(x)}$$

Для інвестиційного проекту, закон розподілу якого подано в табл. 3, ці характеристики становлять:

$$1) \text{ середнє очікуване значення доходу}$$

$$M(x) = 200 \cdot 0,2 + 800 \cdot 0,5 + 1000 \cdot 0,3 = 740$$

$$2) \text{ дисперсія}$$

$$D(x) = (200-740)^2 \cdot 0,2 + (800-740)^2 \cdot 0,5 + (1000-740)^2 \cdot 0,3 = 80400$$

3) Середньоквадратичне відхилення визначають як корінь квадратний з дисперсії.

$$G = \sqrt{D(x)}, \quad (3.6)$$

Де G – середньоквадратичне відхилення.

$$G=\sqrt{80300}=283,37$$

4) Коефіцієнт варіації– це відношення середньоквадратичного відхилення до середньої арифметичної, який показує ступінь відхилення отриманих значень

$$V = \frac{G}{X}100\%, \quad (3.7)$$

де V – коефіцієнт варіації,
%;

G – середньоквадратичне відхилення;

X – середнє очікуване значення.

$$V = 283,37/740 = 0,38$$

Найчастіше як міру ризику використовують середньоквадратичне відхилення. Чим більше його значення, тим більший ризик. Є три методи оцінки власного ризику: аналіз чутливості, сценарний аналіз, імітаційне моделювання методом Монте-Карло. Розглянемо лише аналіз чутливості.

Аналіз чутливості- це техніка аналізу проектного ризику, яка показує, як змінити значення проекту при заданій зміні вхідної змінної за інших рівних умов. Проведення аналізу чутливості - досить проста операція, яка легко піддається алгоритмізації, що зводиться до таких кроків:

1-й крок. Визначення ключових змінних, які справляють вплив на значення NPV.

2-й крок. Встановлення аналітичної залежності NPV від ключових змінних.

3-й крок. Розрахунок базових ситуації - встановлення очікуваного значення NPV при очікуваних значеннях ключових змінних.

4-й крок. Зміна однієї з вхідних змінних на потрібну аналітикові величину (в %). При цьому всі інші вхідні змінні мають фіксоване значення.

5-й крок. Розрахунок нового значення NPV та його зміни в процентах.

4-й і 5-й кроки проводяться послідовно для всіх вхідних змінних, вносяться до таблиці й зображуються графічно, тобто, аналітик одержує серію відповідей на питання “а що, коли?”.

6-й крок. Розрахунок критичних значень змінних проекту та визначення найбільш чутливих із них...

7-й крок. Аналіз одержаних результатів і формування чутливості NPV до зміни різних вхідних параметрів.

Критичне значення показника - це значення, при якому чиста теперішня вартість дорівнює нулю ($NPV = 0$). Послідовність проведення аналізу чутливості:

- вибір основного показника ефективності інвестицій, наприклад, внутрішня норма прибутковості (IRR) або чиста теперішня вартість (NPV);
- вибір факторів (показників), які мають неоднозначний характер, наприклад, капітальні витрати, ціна на товар, обсяг продажу, компоненти собівартості продукції;
- встановлення номінальних (за проектом) та граничних (максимальних і мінімальних) значень неоднозначних факторів. Граничних значень може бути декілька, наприклад, + 5 % та + 10 % від номінального значення (усього в цьому прикладі чотири);
- розрахунок основного показника для всіх обраних граничних значень неоднозначних факторів. Наприклад, якщо ціна є критичним фактором, у подальшому необхідно звернути увагу на програму маркетингу та якість товару. Якщо проект є чутливим до зміни обсягів виробництва, необхідно більше уваги приділити удосконаленню внутрішнього менеджменту та підвищенню продуктивності праці. Якщо критичним фактором є матеріальні витрати, доцільно приділити увагу відносинам із постачальниками.

Метою управління капітальними інвестиціями є вибір найефективніших інвестиційних проектів і забезпечення реалізації окремих інвестиційних програм. Особлива увага приділяється вибору інвестиційних проектів, що здійснюється на основі оцінки їх ефективності при забезпеченні послідовності проведення аналізу.

Ефективність інвестиційних проектів оцінюється на основі таких принципів:

- перший – оцінка повернення інвестованого капіталу повинна здійснюватися на основі показника грошового потоку, який формується за рахунок сум чистого прибутку та амортизаційних відрахувань у процесі експлуатації інвестиційних проектів;
- другий – обов’язкове приведення до теперішньої вартості як інвестованого капіталу, так і сум грошового потоку;
- третій – вибір диференційованої ставки процента (дисконтної ставки) у процесі дисконтування грошового потоку для різних інвестиційних проектів.

У перебігу прийняття інвестиційних рішень щодо реалізації окремих з альтернативних проектів ключову роль відіграє оцінка їхньої ефективності. З метою отримання результатів такої оцінки за кожним з проектів, що розглядаються, має бути проведено відповідний фінансовий аналіз. У процесі такого аналізу зіставляють між собою ефект та витрати за кожним проектом, що розглядається, з урахуванням рівня інвестиційних ризиків за ними.

Існує значна численність показників і методів визначення ефекту та витрат за інвестиційними проектами різних видів. Використання цих показників і методів передбачає, що в процесі розробки інвестиційного проекту вже проведено необхідні технологічні, маркетингові, організаційні та інші дослідження і складено капітальний бюджет за ним, який включає всі види необхідних інвестиційних витрат у кожному інтервалі часу. При цьому показники як доходів, так і витрат, які розглядаються в процесі фінансового аналізу інвестиційних проектів, повинні мати безпосереднє відношення до

інвестиційного процесу. Для того щоб впевнитись у наявності такого безпосереднього зв'язку, достатньо відповісти лише на таке запитання: “Чи зміняться ці витрати і доходи підприємства внаслідок прийняття інвестиційного рішення за проектом, що розглядається?”

Інвестиційний процес підприємства в цілому і реалізація окремих проектів зокрема характеризуються як надходженням відповідних доходів, так і здійсненням інвестиційних витрат протягом окремих інтервалів часу. Якщо в певному інтервалі часу сума доходів, пов'язаних із реалізацією інвестиційного проекту, перевищує суму інвестиційних витрат, підприємство одержує чистий інвестиційний дохід або “позитивний грошовий потік” (positive cash flows). Якщо ж в окремому інтервалі часу сума інвестиційних витрат більша, ніж сума отриманих доходів, то підприємство має так звані чисті інвестиційні витрати або “відлив грошових коштів” (cash on flay). Уся сукупність позитивних і відливних грошових потоків протягом періоду реалізації інвестиційного проекту має назву “чистий грошовий потік” (net cash flow).

Період окупності PP (payback period) належить до найпростіших і найстаріших методів оцінки ефективності інвестиційних проектів.

Період окупності – це період часу, протягом якого початкові вкладення та інші витрати, пов'язані із реалізацією інвестиційного проекту, покриваються сумарними результатами його здійснення.

Формула для розрахунку періоду окупності має вигляд:

$$PP = I_0 / \sum CF_t, \quad (3.8)$$

де PP – період окупності, роки

I_0 – початкові інвестиції

$\sum CF_t$ – величина грошових надходжень від реалізації інвестиційного проекту наростаючою сумою.

$$PP = 708325,12 / 300000 = 2,36 \text{ роки.}$$

Отже, окупність даного проекту 2,36 роки, що говорить про ефективність даного проекту.

Можна навести цитату Івахненко В.М., що «застосування цього методу доцільне при дотриманні наступних умов:

- всі інвестиційні проекти, що порівнюються, повинні мати однаковий строк існування;

- після закінчення терміну окупності інвестор повинен отримувати приблизно однакові грошові надходження протягом усього строку існування інвестиційного проекту;

- проекти повинні пропонувати одноразове вкладення початкових інвестицій. Якщо інвестиції здійснюються протягом декількох періодів або перервно (а це часто буває на практиці), то застосування даного методу значно ускладнюється.

- перевага даного методу полягає у тому, що він досить точно сигналізує про ступінь ризикованості проекту. Адже чим більший період потрібен для повернення вкладених коштів, тим більше шансів виникнення несприятливої ситуації, яка може заперечити усі попередні аналітичні розрахунки. Тому в ситуаціях зі значним рівнем ризику в першу чергу слід звертатись до цього методу. Окрім того, чим коротший період окупності, тим більші грошові потоки надходять в перші роки реалізації проекту, а значить, тим більший рівень ліквідності має проект» [24].

Метод розрахунку бухгалтерської рентабельності інвестицій ROI (return on investment) в літературі називають ще середньою нормою прибутку на інвестиції ARR (average rate of return) або розрахунковою нормою прибутку ARR (accounting rate of return). Визначення ROI може здійснюватись як на основі доходу до сплати податків та процентів за банківський кредит - EBIT (earnings before interest and tax), так і на основі доходу після сплати податків, але до сплати процентних платежів, - EBIT $(1 - \Pi)$, де Π виступає в якості ставки оподаткування згідно із законодавством. Однак частіше використовують величину доходу після оподаткування, оскільки вона більш точно характеризує прибутковість проекту.

$$ROI = \Pi / (B_{\text{п}} - B_{\text{к}}), \quad (3.9)$$

де ROI - рентабельність інвестицій, Π

– прибуток від реалізації проекту,

$B_{\text{п}} - B_{\text{к}}$ – вартість активів на початок і кінець досліджуваного періоду.

$$ROI = 708325,12 / (300000 - 25000) = 2,57$$

При оцінці інвестиційних проектів розраховане значення ROI порівнюють із прийнятим для п-ва рівнем рентабельності. Проект вважатиметься економічно вигідним, якщо значення показника ROI перевищує величину рентабельності, прийняту інвестором. Крім того, цей метод використовується для порівняльної оцінки альтернативних варіантів вкладення капіталу. Проект можна вважати ефективним, якщо його ROI не менше, ніж величина банківської облікової ставки. Цей метод не тільки встановлює факт прибутковості проекту, але й оцінює ступінь його прибутковості.

Метод IRR – це метод класифікації інвестиційних пропозицій з використанням граничного рівня дохідності інвестицій в активи, який дорівнює ставці дисконту за якою теперішня вартість надходжень від проекту дорівнює теперішній вартості витрат на нього.

На практиці визначення IRR проводиться за допомогою такої формули:

$$IRR = A + \frac{a(B-A)}{(a-b)}, \quad (3.10)$$

де A — величина ставки дисконту, при якій NPV

позитивна; B — величина ставки дисконту, при якій NPV

негативна;

a — величина позитивної NPV, при величині ставки дисконту

A ; b — величина негативної NPV, при величині ставки

дисконту B .

$$IRR = 15 \% + ((408325,12 / (408325,12 + 100289)) \times (65 - 15)) \% = 55,5 \%$$

Таким чином, 55,5 % - це верхня межа відсоткової ставки, за якою підприємство може окупити кредит для фінансування інвестиційного проекту.

3.3. Складання прогностної звітності ТОВ «ДІОСКУРС»

Прогнозування фінансових звітів включає в себе як «дослідження минулих тенденцій, так і передбачення майбутнього розміру виручки, витрат, інших доходів і витрат. Тенденції можуть бути виявлені за використання різних методів аналізу від простого дослідження характерних рис, які наглядно розрізняють до застосування різноманітних статистичних методів з метою побудови тренду для використання його як бази для заключень (висновків) про майбутній стан підприємства. Прогнозування ключових елементів можна почати з побудови такого тренда, але не еstrapолювати минулі тенденції, хоча за відсутності впевненості в довготривалості вибраного виду бізнесу. Прогнозування фінансового стану підприємства доводиться здійснювати з врахуванням минулого досвіду, щоб забезпечити підприємців реальними прогнозами, які в нашій країні через нестабільність політичної та економічної системи можуть бути короткостроковими.

Складові частини фінансового прогнозування тісно пов'язані між собою, оскільки будуються на основі одного і того ж комплексу вихідних положень. Схема складання прогностних фінансових звітів, показує, як різноманітні бюджети поточної діяльності зливаються в єдиний консолідований грошовий бюджет» [32]. Це злиття, в свою чергу, підкріплюється конкретними даними з інвестиційного і фінансового планів. Таким чином, прогнозована фінансова звітність – всеохоплюючий вираз очікуваного стану підприємства.

Отримання інформації про майбутнє, особливий вид передбачення можливих або бажаних змін фінансового стану сучасних підприємств є необхідним елементом формування їх ринкової стратегії. Прогнозування виступає основою розробки довго- та середньо термінових прогнозів щодо економіки підприємства в цілому та його окремих структурних підрозділів.

На сьогодні, прогнозування фінансової звітності набуває широкого застосування, оскільки це пов'язано з певними вимогами, які пред'являються з боку як інвесторів так і кредиторів.

Так, жоден комерційний банк не надасть позичку підприємству, яке не може дати чіткого прогнозу свого фінансового стану на період до повернення заборгованості.

Саме тому нами запропоновано прогнозний баланс ТОВ «ДІОСКУРС» на 2024 рік із використанням найбільш універсальних методів та прийомів фінансового прогнозування (табл. 3.6).

Для розрахунку прогнозного балансу необхідно визначено темпи росту валюти балансу та чистого доходу ТОВ «ДІОСКУРС», джерелом вихідних даних є звітність ТОВ «ДІОСКУРС» за 2021-2025 рр.

Таблиця 3. 6

Дані ТОВ «ДІОСКУРС» за 2021-2025 рр.

Показник	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.	2025р.
Валюта балансу, тис.грн.	137416	159421	172344	2379698	280407
Чистий дохід, тис. грн.	76667	89256	91231	214158	187215
Запаси, тис. грн.					96725
Оборотні активи, %					50,4
Необоротні активи, %					49,6

Середньорічний темп росту валюти балансу ТОВ «ДІОСКУРС» розраховується:

$$\sqrt[5-1]{\frac{137416}{6378} + \frac{159421}{8579} + \frac{172344}{10780} + \frac{280407}{15966}} = \sqrt[4]{6,344} = 1,3 \quad (3.11)$$

Середньорічний темп росту чистого доходу ТОВ «ДІОСКУРС» розраховується:

Так використовуючи показник середньорічного темпу росту валюти балансу ми отримуємо прогнозу валюту балансу на 2024 рік у сумі 364529,1 тис.грн.

Аналогічним чином нами проведено розрахунок прогнозного значення чистого доходу від реалізації на 2024 рік – 224658 тис. грн. Для прогнозу необоротних та оборотних активів сільськогосподарського підприємства рекомендовано застосовувати оптимальне співвідношення: 30-40% Необоротні активи та 70 - 60 %.

Оборотні активи, враховуючи, що в нашому випадку активи ТОВ «ДІОСКУРС» знаходяться в межах рекомендованих значень, для розрахунку використовуємо значення необоротних активів 37 % та оборотних активів 63 %.

Таким чином, прогнозне значення необоротних активів становить 10080 тис.грн., а прогнозне значення оборотних активів – 289403 тис. грн.

Прогнозне значення Запасів 8801 тис. грн.

Прогнозне значення ГрК і ДЗ

285 тис.грн.

Прогнозне значення поточної заборгованості 1929,84

тис.грн. Прогнозне значення дебіторської заборгованості

1235 тис. грн. Прогнозне значення КрЗ 11430 тис. грн.

Прогнозне значення короткострокових кредитів 67

тис.грн. Прогнозне значення ВК 229364 тис.грн.

Таблиця 3. 7

Прогнозний баланс ТОВ «ДІОСКУРС» на 2024 р.

Актив	тис. грн	Пасив	тис.грн.
Необоротні активи	10080	Власний капітал	229364
Оборотні активи	289403	Довгострокові зобов'язання	49121, 84
- запаси	8801	Поточні зобов'язання	20997, 16
- грошові кошти та їх еквіваленти	285	- короткострокові кредити банків	9567,16
- дебіторська заборгованість	1235	- кредиторська заборгованість	11430
Баланс	299483	Баланс	299483

Висновки до розділу 3

1. Проведено дослідження впливу власного і позикового капіталу на загальний капітал ТОВ «ДІОСКУРС» із застосуванням економіко-математичних методів. Аналіз капіталу за допомогою економетричних методів включає: з'ясування чинників, що можуть впливати на їх розмір; формування масиву статистичної інформації; знаходження регресійних залежностей; оцінка адекватності моделей, їх економічна інтерпретація і практичне використання.

2. Коефіцієнт еластичності показує, на скільки відсотків зміниться загальний капітал, якщо власний капітал зміниться на один відсоток. Тобто при зростанні власного капіталу на 1% еластичність загального капіталу підприємства зросте на 0,81%, і при зростанні позикового капіталу на 1% еластичність загального капіталу підприємства зросте на 0,70%.

3. Розрахована економетрична модель показала, що на загальний капітал підприємства суттєвий вплив має позиковий капітал, при зростанні якого на 1 грн. загальний капітал зросте на 0,4 грн. Зростання позикового капіталу на 1% призведе до зростання загального капіталу господарства на 0,5%. Побудована модель є адекватною за критерієм Фішера.

4. ТОВ «ДІОСКУРС» має на меті підвищити інвестиційну привабливість через вдосконалення техніко-виробничого процесу вирощування зернових та технічних культур. Тому виникла інноваційна ідея впровадження нової технічної бази виробництва, результатом чого передбачається підвищення рівня рентабельності виробництва та розширення напрямків реалізації готової продукції.

5. Складено прогнозний баланс згідно запропонованих заходів щодо вдосконалення комплексного аналізу фінансово-економічного стану підприємства.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного аналізу фінансово-господарської діяльності ТОВ «ДІОСКУРС» та оцінки інвестиційної привабливості можна зробити наступні висновки:

1. Інвестиційна привабливість — це можливість вкладення капіталу з метою наступного його збільшення або інвестиційні можливості щодо ведення, підтримки чи збереження чого-небудь. Узагальнення наукових підходів до оцінювання інвестиційної привабливості підприємства дозволяє сформулювати його як комплекс інвестиційних ресурсів у поєднанні з можливостями, засобами та умовами їхнього залучення і використання в інвестиційній діяльності підприємства. На нашу думку, інвестиційна привабливість сільськогосподарського підприємства являє собою здатність господарюючого суб'єкту реалізувати сукупність інвестиційних можливостей щодо генерування додаткових потоків капіталу завдяки мобілізації наявних ресурсів з метою підвищення вартості об'єкту інвестування.

2. Основні фактори, що впливають на інвестиційну привабливість: внутрішні позитивні, внутрішні негативні, зовнішні позитивні та зовнішні негативні. Так як інвестиційна вартість припускає розрахунок вартості підприємства для конкретного інвестора залежно від його індивідуальних інвестиційних вимог, схильностей і переваг то виявлено взаємозв'язок інвестиційного потенціалу, інвестиційної вартості та чинників впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

3. Для оцінювання інвестиційної привабливості використовуються 3 види оцінки: фінансова (комерційна), бюджетна, економічна. Огляд наукових джерел дає змогу виділити два напрямки, за якими рекомендують проводити оцінювання економічної ефективності інвестиційної привабливості: а) статичні методи, що ґрунтуються на обліковому оцінюванні і не враховують фактор часу; б) нові динамічні методи, що ґрунтуються на дисконтуванні грошових потоків.

4. Основні види діяльності ТОВ «ДІОСКУРС» - вирощування сільськогосподарських культур та реалізація продукції, зокрема зернових культур, також ТОВ «ДІОСКУРС» займається вирощуванням та реалізацією продукції тваринництва, а саме приросту свиней. Але головним видом діяльності є вирощування продукції рослинництва. Структура товарної продукції показує, що протягом 2021 – 2025 рр. найбільшу частку становить соняшник – 51,91 %, 32,26 %, 66,67 % та 41, 2%, 33, 9% відповідно. Найменшу частку в структурі товарної продукції становить тваринництво.

5. Основною метою господарства є збільшення виробництва зернових, олійних та інших сільськогосподарських культур на основі раціонального використання землі, підвищення її родючості. Господарство діє в умовах самофінансування та самокупності. Всі витрати господарство покриває за рахунок власних доходів. ТОВ «ДІОСКУРС» у 2025 році налічує 8407 га землі, яка повністю відведена під сільськогосподарське виробництво.

Протягом досліджуваних років найбільшу питому вагу у структурі товарної продукції займає соняшник. У 2022 році товарна продукція рослинництва ТОВ «ДІОСКУРС» складала 52, 96% від всієї товарної продукції підприємства, 26,94 % - товарна продукція тваринництва, а 20,10 % склали послуги сільського господарства. У 2025 році ТОВ «ДІОСКУРС» припинило займатися виробництвом продукції тваринництва і повністю зосередилося на вирощуванні продукції рослинництва.

6. ТОВ «ДІОСКУРС» має середній рівень спеціалізації. Так, розрахункове значення коефіцієнта спеціалізації складає: 2022 рік -0, 28; 2023 рік - 0, 28; 2024 рік - 0, 25; 2025 рік - 0, 28.

Баланс ТОВ «ДІОСКУРС» не є абсолютно ліквідним. Керівництву треба звернути на це увагу і з'ясувати причини такого негативного становища. Але підприємство є ліквідним, оскільки поточні активи перевищують поточні зобов'язання як на початок аналізованого періоду так і на кінець.

ТОВ «ДІОСКУРС» є прибутковим та ліквідним підприємством, а це означає, що інвестиційна привабливість даного підприємства має високий

рівень.

7. Проведено дослідження впливу власного і позикового капіталу на загальний капітал ТОВ «ДІОСКУРС» із застосуванням економіко-математичних методів. Аналіз капіталу за допомогою економетричних методів включає: з'ясування чинників, що можуть впливати на їх розмір; формування масиву статистичної інформації; знаходження регресійних залежностей; оцінка адекватності моделей, їх економічна інтерпретація і практичне використання.

8. Коефіцієнт еластичності показує, на скільки відсотків зміниться загальний капітал, якщо власний капітал зміниться на один відсоток. Тобто при зростанні власного капіталу на 1% еластичність загального капіталу підприємства зросте на 0,81%, і при зростанні позикового капіталу на 1 % еластичність загального капіталу підприємства зросте на 0,70 %.

Розрахована економетрична модель показала, що на загальний капітал підприємства суттєвий вплив має позиковий капітал, при зростанні якого на 1 грн. загальний капітал зросте на 0,4 грн. Зростання позикового капіталу на 1 % призведе до зростання загального капіталу ТОВ «ДІОСКУРС» на 0,5 %. Побудована модель є адекватною за критерієм Фішера.

9. ТОВ «ДІОСКУРС» має на меті вдосконалити техніко-виробничий процес вирощування зернових та технічних культур. Тому виникла ідея впровадження нової технічної бази виробництва, результатом чого передбачається підвищення рівня рентабельності виробництва та розширення напрямків реалізації готової продукції.

10. Складено прогнозний баланс згідно запропонованих заходів щодо вдосконалення комплексного аналізу фінансово-економічного стану підприємства.

Реалізація зазначених заходів сприятиме зміцненню та підвищенню рентабельності, покращенню інвестиційного іміджу ТОВ «ДІОСКУРС», а також збільшенню обсягів залучення інвестицій в основний капітал.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аграрна економіка: Підручник / Д. К. Семенда, О. І. Здоровцов, П. С. Котик, О. О. Школьний, О. Л. Бурляй, М. А. Коротєєв, Л. Ф. Бурик, А. П. Бурляй, А. І. Кисіль, К. Г. Гайдай: За ред. Д. К. Семенди та О. І. Здоровцова. - Умань, 2014 - 318 с.
2. Андреева Т. П. Україна: економічний і інвестиційний потенціал / Т. П. Андреева. – Л.: Львівська комерційна академія, 2013. – 162 с.
3. Анісімова О. М. Адаптація економічного механізму функціонування промислових підприємств з урахуванням кон'юнктури міжнародного бізнесу : монографія / О. М. Анісімова. – Маріуполь : ДВНЗ «ПДТУ», 2012. – 280 с.
4. Анісімова О. М. Управління інноваційним розвитком промислового підприємства / О. М. Анісімова // Економічні та екологічні механізми розвитку України та її регіонів : зб. наук. пр. Донец. держ. ун-ту управління. Економіка. – Донецьк, 2014. – Вип. 285, т. XV. – С. 5–16.
5. Бережна І. Ю. Теоретико-економічні підходи до обґрунтування змісту інвестиційного потенціалу / І. Ю. Бережна // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2010. - №6. – С. 253 – 258.
6. Бодров В. Г. Інноваційно-інвестиційна модель сталого розвитку національної економіки : навч.-метод. матеріали / В. Г. Бодров, В. О. Гусєв, В. Ф. Мартиненко. – К. : НАДУ, 2013. – 60 с.
7. Ворсовський О. В. Фінансовий потенціал інвестиційної діяльності підприємств України / О. В. Ворсовський // Економіка та держава. – К., 2021. – № 6. – С. 59–62.
8. Гавва В. Н. Потенціал підприємства: формування та оцінювання / В. Н. Гавва, Є. А. Божко. – К.: ЦУЛ, 2009. – 224 с.
9. Гавриш В. П. Методичні основи формування інвестиційного потенціалу підприємства / В. П. Гавриш, Л. Г. Гулько, Т. П. Драганова // Інвестиційні пріоритети епохи глобалізації: вплив на національну

економіку та окремий бізнес : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 7-8 жовт. 2010 р. – Д. : Біла К. О., 2012. – Т. 3 . Інвестиції та інновації. – С. 11–15.

10. Гетьман О. О. Економіка підприємства : навч. посібник / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – 2-ге вид. – К. : ЦУЛ, 2010. – 488 с.

11. Гречина І. В. Оцінка інвестиційної привабливості торговельних підприємств : монографія / І. В. Гречина, П. М. Сухарев. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2010. – 417 с.

12. Должанський І.З., Загорна Т.О. Управління потенціалом підприємства: навч. посіб. / за заг. ред.І.З. Должанського. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – 362 с.

13. Економіка підприємства: Підручник/ Ред. А.В. Шегда. К.: Знання, 2014. 614 с

14. Економіка підприємства: Підручник/ Ред. А.В. Шегда. К.: Знання, 2010. 614 с

15. Жувагіна І. О. Концептуальна модель оцінки інвестиційного потенціалу підприємств роздрібно́ї торгівлі / І. О. Жувагіна // Схід. – 2011. –

№ 5 (112). – С. 24–30.

16. Жувагіна І. О. Методологічні засади оцінки інвестиційного потенціалу торговельного підприємства / І. О. Жувагіна // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг : зб. наук. праць / Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі; [редкол.: О. І. Черевко (відпов. ред.) та ін.]. – Харків, 2011. – Вип. 1 (13). – С. 430–437.

17. Жувагіна І. О. Основні компоненти процесу оцінки інвестиційного потенціалу підприємства / І. О. Жувагіна // Сучасні проблеми ефективності інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств : матеріали II міжнарод. наук. – практ. конф., 25-26 листопада. – Харків : ХДТУБА, 2010. – Ч. 2. – С. 86–88.

18. Жувагіна І. О. Системний підхід до формування інвестиційного потенціалу підприємства / І. О. Жувагіна // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг : зб. наук. пр.

/ Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі ; [редкол. : О. І. Черевко (відпов. ред.) та ін.]. – Харків, 2013. – Вип. 1 (9). – С. 480–487.

19. Закон України «Про інвестиційну діяльність». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1560-12&print=1>

20. Застосуванням методів нечіткої логіки: Монографія. – К.: КНЕУ, 2010. – 264 с.

21. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: Навч. посібник/ В. М. Івахненко. 5те вид., виправл. та доповн.. К.: Знання, 2012. 261 с.

22. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. К.: МАУП, 2013, с.152.

23. Кучерук Т. Ю. Економічне обґрунтування комплексної оцінки інвестиційного потенціалу авіапідприємства / Г.Ю. Кучерук, О. М. Вовк // Економіка. Фінанси. Право. – 2014. - №3. – С. 11 – 15.

24. Макух Т. О. Інвестиційний потенціал як фактор підвищення ефективності використання фінансових ресурсів / Т. О. Макух // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Сер. Економіка : зб. наук. пр. – 2021. – Вип. 1 (41). – С. 175–186.

25. Шморгун Н. П. Фінансовий аналіз : навч. посібник для студ. Вищих навчальних закладів / Н. М. Шморгун, І. В. Головка ; Мво освіти і науки України, Київський нац. унт ім. Т. Шевченка. – К. : Центр навчальної літератури, 2014. – 525 с.

26. Мягких І. М. Аналіз і оцінка використання ресурсного потенціалу в системі споживчої кооперації / І. М. Мягких // Актуальні проблеми економіки. – 2013. - №1. – С. 136 – 142.

27. Мягких І. М. Аналіз і оцінка використання ресурсного потенціалу в системі споживчої кооперації / І. М. Мягких // Актуальні проблеми економіки. – 2013. - №1. – С. 136 – 142.

28. Поліщук В. Економіка праці і соціально-трудові відносини: курс лекцій / Кам'янець-Подільський держ. ун-т. — Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський держ. ун-т, РВВ, 2021. — 202с.

29. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991

№1560-XII// zakon1.rada.gov.ua

30. Федонін О. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. пос. / О.С. Федонін, І. М. Рєпіна, О.І. Олексюк. – 2 – ге вид., без змін. – К.: КНЕУ, 2021. – 316 с.

31. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. пос. / О. С. Федонін, І.М. Рєпіна, О. І. Олексюк. – 2 – ге вид., без змін. – К.: КНЕУ, 2012. – 316 с.

32. Федоренко В. Г. Основи інвестиційно-інноваційної діяльності : навч. посіб. / за наук. ред. В. Г. Федоренко. – К. : Алерта, 2014. – 431 с. – Бібліогр. : С. 422-431.

33. Хомяков В. І., Бакум І.В. Управління потенціалом підприємства: навч. посіб. / за ред. В.І. Хомякова. - К.: Кондор, 2011. – 400 с.